

[Gade]

Jeg skal høfligt takke skatteministeren for svaret, men jeg synes, at det på en eller anden måde understreger, at regeringen ikke er så engageret i denne sag.

Når der nu er mange uafklarede spørgsmål omkring undtagelserne, når man har brug for en stærkere afklaring, og det har ministeren selv sagt, så er det jo ikke sikkert, at man bare skal vente på Kommissionens udspil. Man kunne også godt selv være aktiv. Man kunne jo f.eks. have forberedt sig til denne debat, hvis det virkelig var sådan, at det var skattekontrol, det her handlede om. Jeg havde da i hvert fald været mere tryk ved at sende regeringen til forhandlinger, hvis der havde ligget en lang række overvejelser om, hvilke problemer der ligger i forslaget, sådan at jeg vidste, at den danske regering virkelig var på plads i de kommende forhandlinger. Det håber jeg da regeringen kan komme, men jeg synes ikke, jeg er blevet bekræftet i, at man har været det så meget.

Det er jeg ked af, fordi vi også har et andet vigtigt direktiv, som har sammenhæng med det her, nemlig bankdirektivet, på vej i systemet. Jeg har jo påpeget i debatten her, at SF ser en sammenhæng, og at det problem, som vi diskuterer, kan blive ganske stort, hvis bankdirektivet kommer til at se ud, som det er tænkt i EF-hovedkvartererne.

Det var på den baggrund, at jeg sagde i mit første indlæg, og jeg vil godt citere det igen, »at selve incitamentet til at placere sine penge i banker uden for Danmarks grænser vil begrænses noget«. Det er rigtigt nok, hvis direktivet vedtages, men det gælder kun, hvis den fælles minimumsskat er høj nok, og hvis der ikke er for mange huller.

Derfor ønsker SF fortsat, at Danmark i EF-Rådet fortsætter diskussionen og kravet om oplysningspligt. Det mener jeg burde komme ud af denne debat, at det er det, der er den danske regerings linje. Jeg er ikke helt sikker på det, men jeg håber, at det, der kommer ud af det, bliver en mere præcis forhandlingslinje, og at man vil ruste op i ministerierne og forberede sig grundigere, end man har gjort indtil nu.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

I forlængelse af hr. Gades oprustningstale vil jeg da gerne spørge, om det hele ikke munder ud i, at hvis vi nu starter med høfligt at vende

det om og siger, at det er en hr. Schultz, der kommer fra Tyskland og henvender sig til Den Danske Bank og gerne vil sætte nogle penge ind, og som ikke rigtig holder af det her her, så svarer Den Danske Bank: Jamen vi har lært af fru Elisabeth Arnold, at man uden grænser bare kan trykke på nogle edb-knapper, så du kan roligt sætte pengene ind hos os, de går bare ind på vor konto i Nuuk eller i Tórshavn. Færøerne og Grønland har ikke EF-tilslutningspligt, og derfor er Den Danske Banks filialer i Tórshavn og Nuuk simpelt hen undtaget fra det her.

Og hvis vi så vender det om og siger, at man vil sætte penge ind den anden vej, så er det jo sådan, at franske banker har konto i Monaco, tyske i Liechtenstein og engelske i Isle of Wright, som heller ikke er inde under EF-båndet. Så det hele er bare et spørgsmål om, hvorvidt man som filialnummer – for det er jo det, det efterhånden er reduceret til i vores edb-verden – i den store bank vælger en filial, som ikke ligger inden for det område, hvor dette er pligtigt. Også af den grund er det store blålys, som hr. Gade skal opruste sig imod.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) *Forhandling om redegørelse nr. R 15:*

Kulturministerens kulturpolitiske redegørelse 1989 af 16. marts 1989.

(Redegørelsen anmeldt 16/3 89. Redegørelsen givet 16/3 89. Meddelelse om forhandling 16/3 89).

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Tak for redegørelsen. På det danske folks vegne vil jeg gerne sige tak for forslaget om de 120 mio. kr., som kan blive til 200 mio. kr. Jeg vil også gerne takke for, at kulturministeren har givet børn og unge et særligt afsnit, og at regeringen tillægger det stor betydning, at der sker en udvikling af de kulturelle tilbud i børnenes tilværelse. Tak også for, at man vil undersøge kulturens bidrag til samfundshusholdningen – en ting, som Socialdemokratiet finder er meget vigtig.

[Jimmy Stahr]

Jeg er selvfølgelig også fristet til at takke for, at man forstår forfatterens problemer og vil afholde en konference. Tak også for, at der kommer en konference – bredt anlagt – om Danmark som europæisk kulturnation.

Og endelig bør jeg vel bringe en dybfølt tak for, at regeringen er opmærksom på de vanskelige vilkår, som danske kunstnere i stort tal lever og arbejder under. Jeg tror, at kunstnerne vil være glade for, at regeringen er opmærksom.

Så har jeg vist også takket for alt, hvad der er værd at takke for. Hvis nogen skulle have hørt et ironisk tonefald i det sidste, så er det ikke uden grund.

Der er selvfølgelig ikke noget af dette, som Socialdemokratiet og regeringen er generelt uenige om, men man kan spørge sig selv, om dette er et rimeligt udgangspunkt at diskutere kulturpolitik fra. Vi må gå ud fra, at denne redegørelse repræsenterer mindste fælles mængde for regeringspartierne kulturvisioner, og så kan det nok skræmme én, at der er så lidt indhold i den.

Det kan være, at det er mig, der tager fejl, men jeg venter mig faktisk noget andet, når jeg hører ordet redegørelse. Jeg forventer en bred fremstilling, et forsøg på en fremstilling af regeringens samlede kultursyn. Jeg synes også, at jeg kan forvente en sådan fremstilling, ikke mindst når man som overskrift kalder det »Den kulturpolitiske redegørelse 1989«.

Jeg har ærlig talt svært ved at se dette papir som en redegørelse. Jeg kan i bedste fald se det som et lovforslag om oprettelse af en kulturfond på 120 mio. kr. over 3 år. Resten er stort set bemærkninger til lovforslaget og så lidt løfter om nogle konferencer, nogle udvalg og så selvfølgelig nogle forsøgsprogrammer.

Jeg tror, at kulturministeren lider af en ulykkelig kærlighed – eller måske rettere en lykkelig kærlighed – til forsøgsprogrammer og punktprogrammer. Nogle gange kan man få den fornemmelse, at ved at fremsætte forslag om forsøgsprogrammer, punktprogrammer osv. slipper man for at handle. Jeg kan allerede igen de næste 3–4 år høre vendingen: »Der foregår forsøg på området, og dem må vi afvente«. Senere hen vil man tale om, at forsøgene endnu ikke er beskrevet, og derfor kan man ikke gøre noget, og endnu senere vil man fortælle, at beskrivelserne endnu ikke er evalueret.

Derved har man i en 4–5-årig periode sikret sig mod enhver form for stillingtagen.

Jeg vil allerede nu sige udtrykkeligt til ministeren: Dette accepterer vi ikke. Vi kan ikke blive ved med på dette område, hvor der er foretaget mange forsøg, bare at bevilge penge til forsøg og forsøg og eksperimenter og håbe på, at så kører det nok derudad.

På mig virker det barokt, at vi i øjeblikket i spørgsmålet om teaterloven slås om 7 mio. kr. til egnsteatrene – 7 mio. kr., der kan betyde, at flere eksisterende, udmærkede egnsteatre må lukke dørene – men at man så kan gå ned i forsamlingshuset og lave et forsøg med én professionel og tre amatører og få tilskud fra det nye fond. Kan det ikke virke en smule barokt på ministeren?

Socialdemokratiet har intet imod, at vi støtter den folkelige kultur, tværtimod, og vi kan også sagtens acceptere, at der skal bruges penge på området. Vi har selv en erklæring i vores arbejdsprogram om, at når vi får regeringsmagten, vil vi hæve hele kulturområdet med 50 pct., så det er ikke, fordi vi er bange for at bruge noget på dette område.

Men vi er utrygge ved, at den borgerlige regering igangsætter en sådan fond og så samtidig pålægger kommunerne sparekrav. I en hel del tilfælde vil kommunerne netop spare på nogle af disse kulturelle områder, og det hjælper jo ikke, at ministeren står med sit fond på 120 mio. kr., hvis der i den samme tid i kommunerne er sparet det tre-firedobbelte beløb. Hvad er der så egentlig vundet ved det?

I virkeligheden kan man være en smule ondskabsfuld – det ligger ikke til mig, men hvis man skulle være det i denne sammenhæng – og sige, at regeringen faktisk med dette laver en centralisering i modsætning til den decentralisering, som jeg tror at ministeren ønsker inderst inde. For nu bliver det jo altså dette 7-mandshold i København, der skal beslutte, om man skal støtte de ting, som kommunerne måske skærer ned rundt omkring i landet. Det er ikke decentralisering. Det er centralisering.

Socialdemokratiet kan som sagt godt acceptere, at der tilføres den folkelige kultur – eller amatørkulturen, som jeg foretrækker at kalde den – penge. Men ved hele tiden at fremhæve grænsen mellem den professionelle kultur og amatørkulturen kommer ministeren med eller mod sin vilje til at vægte mellem de to former

[Jimmy Stahr]

for kultur: den professionelle og amatørkulturen, og det virker, som om den professionelle eller etablerede kultur står nederst i ministerens prioritering. Det gør den ikke for Socialdemokratiet. Landets samlede kultur kan ikke undvære hverken den professionelle eller amatørkulturen.

Landets kultur skabes mange steder, og det virker helt grotesk, når ministeren i sin redegørelse hævder, at »det er i brydningen mellem det folkelige kulturliv og den etablerede kultur, at landets kultur skabes«. Jeg nægter simpelt hen at tro, at de samlede regeringspartier kan stå bag ved sådan en floksel. Det er rigtigt, at noget af landets kultur er skabt og skabes i det omtalte grænseland. Men den er jo også skabt af kunstnere, der har søgt langt uden for grænserne, og der er skabt kultur i de folkelige bevægelser, som intet har med den etablerede kultur at gøre.

En anden halvtom overskrift er, at »regeringen har et kulturpolitisk idéprogram«. Undskyld jeg siger det, men der er faktisk ikke mange nye ideer i dette program. Programmets ene hovedsigte er at realisere kulturpolitiske ideer, der forbinder den folkelige kultur og det etablerede kulturliv. Ja, men det har faktisk fundet sted i mange år, i visse tilfælde i over 100 år. Det er foregået i landboforeninger, fagforeninger, foredragsforeninger, idrætsforeninger, AOF, LOF, FOF, Arte, biblioteker, radio, tv, ja, i hundredvis af steder er der arbejdet i grænselandet og gjort eksperimenter og forsøg. Der er også arbejdet på tværs.

Faktisk blev hele dette område ganske godt beskrevet for 20 år siden. Det var dengang, der blev afgivet en kulturpolitisk redegørelse; den var for øvrigt også afgivet af en radikal kulturminister, hr. Helveg Petersen den ældre eller yngre, som man nu vil. Betænkning nr. 517 hed den. Alene kapitlet om kulturformidling, som man kaldte det dengang, blev beskrevet i et noget mere udførligt kapitel end hele den foreliggende redegørelse. Og dengang havde den en del gods indenbords. Det var dengang, man turde skrive i en redegørelse, at reklamen i amerikansk tv er den rene forulempning mod evt. tænkende seere. Det er sandelig ikke noget, man tør skrive i en redegørelse i dag.

Der er altså ikke noget i denne redegørelse, vi er uenige med ministeren i – og det kan ministeren jo så tage som en ros – men jeg må endnu

en gang understrege, at det først og fremmest er, fordi vi dårligt kan være uenige om nogle smukke hensigtserklæringer, nogle udvalg og nogle konferencer. Tilbage står for os stadig væk at få at vide, hvad der egentlig er regeringens mening med kulturpolitikken.

Jeg har nogle konkrete spørgsmål, som jeg gerne vil stille: Hvor skal de 120 mio. kr. tages fra? Hvilke kulturelle nedskæringer forventer ministeren i kommuner og amter i løbet af de næste tre år? Der er i øjeblikket stor grøde på radio- og tv-området lokalt, ikke mindst video udnyttes meget tværkulturelt. Hvad agter kulturministeren at gøre, nu hvor radio og tv helt uanstændigt er lagt under kirkeministeren?

Og til allersidst vil jeg sige, at det er lykkedes kulturministeren at fremlægge denne redegørelse i næsten total ubemærkethed rent presse-mæssigt. Det er synd for kulturen, at der ikke bliver slået mere på tromme for den. Det kan skyldes, at redegørelsen er indholdstom, men det kan også være, at kulturministeren ikke slår nok i bordet. Jeg synes, vi har en meget flink og venlig kulturminister, som jeg gerne vil samarbejde med, men jeg vil også gerne have, at ministeren kommer ind på banen, så vi andre kan komme til at spille lidt med i kampen.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Vi er jo vant til, når vi har disse tilbagevendende debatter, at kultur er billeder, malerier, teater, musik, ballet og den slags ting, og det er jo også kultur, man taler om, når man er inde på disse områder. Det er også en meget vigtig del af vores kultur, og jeg er glad for den del af ministerens redegørelse, som beskæftiger sig med at føre alt dette videre, måske i nye klædninger og under nye former.

Men jeg vil dog godt minde om, at kultur også er andet end det, selv om det ligger i et andet ministerium. Kultur er jo også tanker, som er opstået her eller andre steder, og som præger vores hverdag. Det er også vores redskaber fra de ældste tider og op til nu, nogle af dem udformet på en særlig smuk måde, som gør, at vi har et nært og personligt forhold til dem. Og så er kernen i kultur velsagtens vort sprog, som over tiderne er blevet udviklet til nu at være et kultursprog, der kan bruges på linje med de andre store kultursprog.

Jeg kan ikke lade være med i forbindelse med en kulturpolitisk debat at fremhæve som et

[Ole Bernt Henriksen]

konservativt hovedsynspunkt, at beskyttelse af vort sprog mod forfladigelse og ødelæggelse er noget, vi lægger megen vægt på. Vi tror, at sproget måske er, når det kommer til stykket, den allervigtigste dimension i forbindelse med kultur.

Men man kunne også nævne andre ting. Jeg tror, man må sige, at en kulturnation kendes på, at den har retssikkerhed. Den sport, vi dyrker, og den måde, vi dyrker den på – jeg havde nær sagt den ånd, hvori vi dyrker sport – er udtryk for kultur. Og hvis vi ser på det politiske liv, sådan som det former sig både her og ude i landet, så er det også en del af vor kultur. Mange tanker er kommet udefra, de er gået igennem vore egne sind, og så er de alle sammen blevet danske. Det gælder både radikalismen, liberalismen og socialismen, hvorimod jeg har en fornemmelse af, at det parti, jeg selv tilhører, er opstået under andre former.

Det er én af vore store opgaver at uddanne og modne til at modtage, hvad der kommer udefra, sådan at vi modtager det med skepsis og først bruger det, når det er gennemtænkt og tilpasset danske forhold.

Jeg vil i forbindelse med ministerens redegørelse gerne fremhæve, at ministeren betoner ordet kvalitet. Hvis jeg skulle blande mig en lille smule i den diskussion, som den tidligere taler lagde op til, så skelner jeg måske ikke så stærkt mellem folkelig aktørkunst og anden kunst og så det, man nogle gange kalder etableret kunst, andre gange kalder højkultur. Vi kan jo aldrig rigtig vide, hvad vi taler om, før tiden har prøvet det. Der er ting, som er meget, jeg tror, den tidligere taler brugte udtrykket »aktørpræget«, som på et eller andet tidspunkt er blevet klassiske, og i den forbindelse kunne man såmænd pege på Holberg som et meget godt eksempel. Man måtte vel nok kalde hans teater i sin tid en slags amatørteater, men det skulle jo blive ganske anderledes. Jeg tror, den endelige prøvesten for al kultur er, om den lever videre i folket og lever videre til eftertiden.

Hvad angår kulturfonden, forstår jeg, at den skal bane vej for, at der i en trang tid kan ske nye ting på det kulturelle område. Jeg hæfter mig ved, at det nye skal ske i samarbejde med etablerede kulturinstitutioner. Jeg tror, der her ved sikres seriøsitet. Jeg tror også, der sikres afsætning, om jeg så må sige. Og jeg tror, de etablerede institutioner inden for ministeriets om-

råde får mulighed for at udvikle sig i retninger, som de selv ønsker eller måske ligefrem bliver draget af.

En særlig pulje tænkes kun udløst, såfremt der kan skaffes medfinansiering, dvs. at 50 pct. fremmed deltagelse udløser 50 pct. statslig deltagelse. Det er efter min mening en meget udmærket idé, for man kan vanskeligt forestille sig private virksomheder, fonde, kommuner eller amtskommuner skyde penge i formål, som de ikke tillægger ganske afgørende betydning. Jeg ser meget gerne, at denne pulje bliver særlig stor.

Jeg vil i øvrigt spørge ministeren, om han kan forestille sig, at den statslige deltagelse i nogle tilfælde bliver mindre end 50 pct. På den måde kan pengene jo eventuelt strækkes.

Regeringens kulturpolitik kommer imidlertid ikke så meget til udtryk ved, at der oprettes en kulturfond, som ved det, denne kulturfonds midler anvendes til. Jeg bemærker, at ministeren overordnet fremhæver kravet til kvalitet. Det er ikke bred middelmådighed, men kvalitet, der skal udvikles. Og det, der skal udvikles, udvikles jo i mange tilfælde bedst i forlængelse af noget bestående.

Jeg har et par enkelte bemærkninger mere. Den ene er, at jeg godt kunne forestille mig, at nogle af de midler, der skal gå i pulje 2, kunne bruges til mere storslåede forsøg, end vi har været vant til her. Jeg er ganske uenig med den tidligere taler, når han vender sig mod forsøg. Jeg synes, forsøg er en ganske udmærket ting. Der er jo den fordel ved de fleste eksperimenter, at de lykkes. Det er noget, mange års politisk erfaring vist har lært mange herinde.

En af de ting, jeg godt kunne tænke mig, var at få samlet både private og offentlige kræfter om at skabe et ordentligt symfoniorkester – hvorved jeg forstår et fuldt udbygget symfoniorkester – her i kongeriget. Jeg kunne også godt tænke mig, at vi fik nogle flere af de store levende udstillinger, som museerne har så stor succes med. Og så vil jeg gerne sige noget meget uartigt, i hvert fald i oppositionens øren: Det kunne jo være, at noget af dette kunne bidrage til at give vores land valutaindtægter og gøre nogle af tingene selv bærende. Det er vel ikke utopiske tanker, at der kan laves udstillinger, som de pågældende museer ligefrem tjener penge på, eller at orkestre af høj kvalitet kan indspille plader. Det hedder vist nu om dage

[Ole Bernt Henriksen]

CD'ere, og sådan nogle er jo også repræsenteret her i salen, men det er nu nogle lidt mere flade størrelser, jeg tænker på. At få indtægter ud af det, som vi foretager på disse områder, ville være noget, vi ville være meget glade for.

Men jeg skal takke for ministerens redegørelse og tilslutte mig hovedtankerne i den.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg lyttede med stor interesse til den konservative ordfører og blev helt rørt over det med symfoniorkesteret og udstillingerne. Og nu var det, ligesom man nærmede sig brugerbetaling, men dog lidt frygtsomt.

Kunne den konservative ordfører ikke give mig bare et eneste eksempel på, at disse symfoniorkestre og museer med udstillinger har kunnet skrabe pengene hjem selv? Jeg har ikke mødt det endnu i al den tid, jeg har siddet i kulturudvalget i en kommune, men det kan da være, den konservative ordfører har et enkelt. Det er muligvis Tivoligården, jeg ved det ikke.

(Kort bemærkning).

Jimmy Stahr (S):

Jeg ved ikke, om det var et skræmmeforsøg fra den konservative ordførers side, det med valutaindtægter, men så kan jeg sige, at det er helt mislykket. Vi synes, det ville være alle tiders, og vi sagde faktisk tak til ministeren. Det var en af de ting, hvor jeg sagde tak uden gnist af ironi, fordi man vil undersøge, hvor kulturen faktisk kan komme til at hjælpe.

Jeg synes, det er mere problematisk med symfoniorkesteret, men det kommer vi nok til at høre mere om.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg tror ikke, at jeg behøver svare hr. Jimmy Stahr. Det var bare en bemærkning i almindelighed, forstod jeg.

Til hr. Knud Lind vil jeg da gerne sige, at jeg kommer fra en by, hvor vi har et musikhus, hvor tingene i høj grad hviler i sig selv, og i den by har vi også et museum, der har arrangeret udstillinger, der hviler i sig selv. Men når hr. Knud Lind ikke har hørt om dem i sin kommunalbestyrelse, kunne det jo være, at de pågældende institutioner ikke eksisterer inden for denne

kommunalbestyrelses område. Man skal være forsigtig med at slutte fra én kommune til samtlige landets kommuner.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går tilbage til ordførerrækken. Fru Ingerlise Koefoed har ordet.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil også godt starte med at bedrøve hr. Ole Bernt Henriksen med, at der egentlig ikke var nogen som helst udfordring i det, som hr. Ole Bernt Henriksen troede var så udfordrende. Vi synes da, det er fint nok, hvis vi kan få nogle symfonikoncerter, hvis vi kan få nogle store udstillinger, og hvis vi kan få nogle valutapenge i kassen. Vi tror bare slet ikke, det er det, ministeren mener med denne kulturfond, men det kan jo være, vi kan få oplyst det en anden gang.

Jeg vil gerne på SF's vegne takke for den redegørelse, som Folketinget jo har ventet på i hele denne samling. Den er, som den slags redegørelser jo oftest er, meget ordrig. Ordet kultur får mange ministre og andet godfolk til at væve lidt vel rigeligt. Det er, ligesom man er nødt til at legitimere kulturpolitikken ved at starte med Adam og Eva eller i hvert fald med at fastslå, at kultur, det er jo det hele, og at det kulturpolitiske kun er et lille hjørne af dette hele.

Det er rigtigt nok, sådan helt banalt set, men det lugter alligevel lidt af nedvurdering af de kulturpolitiske områder, som i den grad er med til at påvirke menneskers bevidsthed, deres opfattelse af tilværelsen og deres egen placering i den. Alt, hvad man læser, ser, hører og deltager i, betyder meget for børns og voksnes livsoplevelse, og derfor må kulturlovgivningen give kulturaktiviteterne vide rammer at vokse i.

Da vi efter valget sidste år fik en radikal kulturminister, tænkte vi i SF, at det vel ikke var det værste, der kunne ske. Vi var naive nok til at tro, at Det Radikale Venstre ville holde fast ved den holdning, som partiet havde, da det var en del af det alternative kulturpolitiske flertal, den holdning, der gik ud på, at selv om det kniber med pengene, skal der ikke spares på kulturaktiviteterne og på Kulturministeriets budget.

Men ak: Den radikale kulturminister udalte som et af sine første ministerord, at når der skulle spares på alle andre områder – bortset

[Ingerlise Koefoed]

fra forsvaret, har vi siden forstået – så skulle der også spares på Kulturministeriets konto.

Og siden er det gået derudad: Filmlovsforslaget blev genfremsat i betydelig afmagret form. Folkebibliotekerne skulle med et fatalt brud på gratisprincippet reducere statens bloktilskud. Museerne skulle til støtte for deres aktiviteter have et statstilskud beregnet på grundlag af året 1987. Teatrenes støtte skulle fastfryses med det resultat, at en vigtig del af teatrene, de små egensteatre, skal skære deres aktiviteter betydeligt ned.

I den kulturpolitiske redegørelse står der bl.a.:

»Det drejer sig i sidste instans om at vedkende sig et engagement, som giver »lejlighed til at yde det ypperste . . .«.

Ja, det gør det naturligvis, men det åbne spørgsmål er, om det, der lige nu sker med en del af kulturinstitutionerne, viser, at staten og dens kulturminister vedkender sig dette engagement. I decentraliseringens navn lægger man et større og større ansvar for kulturinstitutionernes og kulturaktiviteternes vækst over på kommunerne. Man omdirigerer med andre ord engagementet. Det kunne være godt nok i gode tider, men det er ikke verdens bedste måde at sikre en sammenhængende kulturpolitik på.

Det er ikke det klareste bevis for, at regeringen er helt oprigtig, når det i redegørelsen fastslås:

» . . . at der er behov for at gennemføre en samlet og bevidst indsats for at placere kulturel virksomhed mere markant i samfundsbilledet«.

Kulturministeren gør i redegørelsen meget ud af at fremhæve den ressortændring, der fandt sted mellem Undervisningsministeriet og Kulturministeriet ved regeringsskiftet. Direktoratet for Folkeoplysning holdt flyttedag, og det skal regeringen ikke bebrejdes, for der er da klart en sammenhæng imellem de aktiviteter, som hidtil har haft udgangspunkt i kulturlovgivningen og i amternes og kommunernes kulturudvalg, og de aktiviteter, som bl.a. den hidtidige fritidslov har skabt rammerne om.

Det er derfor også logisk, at det kulturpolitiske idéprogram spiller en stor rolle i redegørelsen. Formålet med programmet er, at den folkelige kulturaktivitet skal styrkes, at der skal gives bedre mulighed for samarbejde mellem den professionelle og den folkelige kultur, og at

der skal afsættes penge til fremme af særlige eksperimenter inden for de mere etablerede kulturinstitutioner.

De to første forslag er helt i overensstemmelse med ideer, som SF flere gange, såmænd også i dag, har lagt frem til debat i Folketinget. Det tredje område, penge til eksperimenter inden for teatre, museer, billedkunst, musik m.v., er vi mere skeptiske over for. Ikke at de ting ikke skal have støtte, men hvad er meningen med at plukke eksperimenterne på områderne ud af den lovgivning, der allerede findes? Jeg vil godt komme med et enkelt eksempel.

Vi har jo en teaterlov med et Teaterråd, der består af folk fra alle sider af teaterlivet. En af Teaterrådets vigtigste opgaver er at bevilge penge til de mindre etablerede teatergrupper, altså også til forsøg og eksperimenter. Hvad ligger der så andet end bureaukrati og misforståelse i, at de små eller større teatre, som vil lave særlige eksperimenter – hvad det så betyder – skal søge endnu et sted om penge, nemlig hos et nyt håndplukket udvalg i den kommende kulturfond? Er det for at få fornyelse ind i fordelingen af ressourcerne? Den fornyelse er der allerede muligheder for i Teaterrådet, der kun sidder i begrænsede perioder, hvorefter det skiftes ud med nye medlemmer. Det er kun et enkelt eksempel. Vi får siden lejlighed til at diskutere det kulturpolitiske idéprogram i detaljer.

Ved ministerens tiltræden skete der endnu en ressortændring, som der er al mulig grund til at beklage. De elektroniske medier, som endnu stærkere end de øvrige kulturmedier påvirker menneskers dagligdag og bevidsthed, flyttede ud af kulturområdet og slog sig først ned hos P & T og siden såmænd hos kirkeministeren. Hvad årsagen til flytningen egentlig er, skylder regeringen os en forklaring på. Man kunne måske gætte på, at den konservative statsminister for at sikre den fortsatte kommerialisering og privatisering af medierne ville beholde dem under konservativ overhøjhed. De Radikale var, før i tiden i hvert fald, lidt mere indstillet på, at mediepolitik er kulturpolitik og ikke erhvervs politik. Denne ressortændring burde imidlertid ikke have forledt kulturministeren til at afgive en kulturpolitisk redegørelse, uden at medierne store kulturpolitiske betydning og indflydelse berøres.

Der foreligger i disse dage en ny undersøgelse foretaget af Danmarks Biblioteksforening,

[Ingerlise Koefoed]

der viser, at kulturkløften mellem de mennesker, der først og fremmest læser bøger, og de mennesker, der først og fremmest ser video og får deres informationer fra mediernes, kan blive meget stor. Der lurer en langt større arbejdsløshed på de hyppige videoseere end på de hyppige boglæsere. Dette betyder efter SF's mening ikke, at man skal tage afstand fra de elektroniske medier, eller at man skal fastslå, at bogen er det vigtigste af alle kulturbærende og informationsbærende medier. Men det betyder en kolossal udfordring, og det burde betyde en kolossal udfordring til denne kulturminister og denne regering.

Det er vigtigt at spørge, om udviklingen inden for andre medier end de trykte stadig alene skal bestemmes af reklamefinansieringens størrelse. Skal de folkelige lokalradioer og lokal-tv-stationer have lov at dø af mangel på offentlig støtte, eller skal de blive mere og mere blanke og kommercielle? Skal videodistributionen fortsat først og fremmest formidles gennem kioskerne? Hvor længe skal det vare, før man er færdig med at forhandle med ophavsmændene til billeder, så disse kan blive tilgængelige gennem andre medier end de kommercielle? Skal medie vurderingen og medieundersøgningen fortsat være et frivilligt fag i folkeskolen? Skal bibliotekerne, der engang lagde op til at blive alsidige kulturcentre med mangeartede materialer og mange forskellige aktiviteter for børn og voksne, i medietiden blive støvede mausoleer for et vigtigt, men ikke mere enkeltstående materiale: bogen?

Alt det burde være berørt i redegørelsen uanset mediernes ministerielle placering, for den sammenhængende og nyskabende kulturpolitik, kulturministeren i redegørelsen siger at han er talsmand for, er og bliver en illusion, hvis man ikke tænker hele bevidsthedsindustriudviklingen med ind i sammenhængen.

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Når jeg tager ordet på dette tidspunkt, er det, fordi fru Ingerlise Koefoed gentagne gange både her i Tinget og udenfor postulerer, at der bliver skåret hårdt og brutalt på kulturens område. Jeg har ved andre lejligheder mere stilfærdigt sagt til fru Ingerlise Koefoed, at det synes jeg hun skulle lade være med, for det kan hun ikke dokumentere.

Nu sker det altså igen, og derfor vil jeg bede fru Ingerlise Koefoed dokumentere, at der er skåret i det samlede Kulturministeriums budget. Det er der nemlig ikke.

Derimod er det rigtigt, at man inden for den samlede ramme, som i øvrigt har været stigende år for år helt frem til i dag, har været nødt til at gennemføre omprioriteringer for at give plads til nye aktiviteter – det er stort set meget sundt – eller finde dækning for udgifter, som andre udskriver til Kulturministeriet.

Hvis fru Ingerlise Koefoed står af på et medansvar for på dette felt at få økonomien til at hænge sammen, så kan jeg selvfølgelig godt forstå det, så kan man blive ved med at sige, som fru Ingerlise Koefoed gør. Men hvis man vil tage bare en smule medansvar også for økonomien, så hjælper det ikke ikke at se sandheden i øjnene. Ellers ville kulturbudgettet vokse, som mange andre budgetter har gjort det, ud over alle grænser.

Generelt er der altså ikke sket nogen beskæringer. Det kan godt være, der kommer til det, og det er rigtigt, at jeg har sagt, da jeg tiltrådte som kulturminister, at det meget nemt kunne tænkes, at også kulturens område kunne blive nødt til at bidrage, fordi vi er i en situation, hvor alle andre ministerier – så er det rigtigt, man kan fritage Forsvarsministeriet, det kan man så mene om, hvad man vil – Socialministeriet, Energiministeriet, Miljøministeriet, Undervisningsministeriet og mange andre, som man kunne være betænkelig ved skulle bidrage til samfundsøkonomien gennem besparelser, er nødt til det.

Der er ingen særlige begrundelser for, at Kulturministeriet ikke skal påtage sig det ansvar, som andre på vanskelige områder må påtage sig, men indtil nu er der altså ikke sket noget alvorligt. Når der er sket omposteringer, har det noget at gøre med en udvikling, som ligger i lovgivningen, eller af andre grunde.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi har et par korte bemærkninger først.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Det er, lige før jeg får en fornemmelse af, at SF's kulturpolitik i al sin enkelhed lyder, at forbedring af kulturlivet er ensbetydende med flere penge til kulturlivet. Så vil jeg gerne spørge

[Marianne Jølvad]

fru Ingerlise Koefoed, om 5 mio. kr. mere til kulturbudgettet også sikrer for 5 mio. kr. mere kultur eller kvalitet eller alsidighed, hvad man nu vil vælge at kalde det.

Budgetterne for kulturen og hele kulturområdet er steget utrolig meget siden regerings-skiftet i 1982, og det kan dokumenteres med tørre tal. Hvis hr. Bernhard Baunsgaard var her i salen i dag, ville han kunne dem udenad. Jeg kan dem endnu ikke udenad, men jeg vil gerne finde ud af dem. Kulturmidlerne i 1970'erne var langt færre, end de har været i 1980'erne. Det gælder på statens område, det gælder i kommuner og amter. I kommuner og amter er de steget med mellem 6 og 10 pct., afhængigt af hvor det er.

Aldrig nogen sinde har der været så mange midler til kulturen, som der er i dag. Alligevel skal vi høre på klage og veråb om krise i kulturen det ene og det andet og det tredje sted.

Der er et eller andet, der siger mig, at penge i sig selv ikke gør det, og jeg vil gerne høre, hvad SF mener der så bør til.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Det var fru Ingerlise Koefoeds voldsomme bekymring over kommercialiseringen af medierne, der kaldte mig herop.

Jeg vil godt spørge fru Ingerlise Koefoed, om det ikke er sådan, at hvis man nu i nogle nærradioer eller i en landsdækkende radio- eller tv-station faktisk sender noget, som mange mennesker gerne vil se, så kan man godt kalde det folkelighed? Eller er folkelighed kun noget, som eliten bestemmer, og som skal have stats-tilskud for overhovedet at kunne overleve? Jeg mener, det sidste skal være der, og derfor er jeg tilhænger af Danmarks Radio uden reklamer.

Jeg kan ikke forstå fru Ingerlise Koefoeds opdeling i kommercialisering og ufolkelighed og alt det her. Jeg mener faktisk, at der er en god sammenhæng mellem det, folk vil se og høre, og så det, man kunne kalde folkelighed. Det, at der kommer reklamer i en række medier, medfører ikke nødvendigvis, at tingene derved bliver ufolkelige.

Jeg vil godt høre, om det ikke er sådan, at når mange gerne vil se det, så er det i højere grad meningsfuldt at kalde det folkeligt, end hvis det kun er en lille, lukket kreds, der synes, det er alle tiders.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil da gerne takke for, at der er nogen, der for en gangs skyld hører efter, hvad jeg siger.

Det kan ikke nægtes, at ministeren selv som et af sine første ministerord sagde, at når der skal spares på alle mulige andre områder, så skal der naturligvis også spares på kulturområdet.

Det er da muligt, at man ikke kan se det så stærkt af budgettet i år. Men vi ved godt, at den fastfrysning af tilskuddene på forskellige områder, der sker, og den regulering, der derefter skal ske, vil betyde, at kulturbudgetterne inden for de nærmeste år falder betænkeligt.

Jeg synes, det er betænkeligt. Jeg synes, at kulturpolitik er med til at give mennesker fantasi og følelse og udfoldelsesmuligheder, ting, der er kolossalt nødvendige for, at vi kan klare en hel masse af de andre ting, vi stilles over for.

Det er ikke rigtigt, som fru Marianne Jølvad siger, at jeg har sagt, vi skal have mange flere penge til kulturlivet. Men jeg undrer mig gang på gang over Det Radikale Venstre, som på SF's initiativ gik med på en dagsorden, der sagde, at i dårlige tider skal man ikke spare på kulturpengene, bl.a. for at man kunne bevare den frisindede og alsidige kulturpolitik, som De Radikale gik ind for. Jeg undrer mig over, at man undsiger den, sådan som man gør. Selvfølgelig betyder penge ikke alt, men selvfølgelig betyder penge også en mulighed for mere variation og for mere kvalitet, end man ellers vil kunne sikre.

Til hr. Duetoft: Nej, jeg har ikke sagt, at man ikke skal vise, hvad mange mennesker gerne vil se, men jeg mener, at kommercialiseringen medfører, at der bliver ensidighed i det, man kommer til at se, fordi reklamepengene søger derhen, hvor der sendes det mest populære – all right, altså det, mange vil se. Men hvad med de smalle udsendelser? Hvad med det, som måske kun 50.000 gerne vil se? Hvor bliver det af, hvis det hele skal være overladt til reklamefinansiering? Det er også dårlig, skæv folkelighed ikke at tage den side med.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Det er fru Ingerlise Koefoeds gentagelse af

[Ole Bernt Henriksen]

det, fru Ingerlise Koefoed hele tiden har sagt, der kalder mig herop.

Jeg bemærker, at fru Ingerlise Koefoed er et yderst materialistisk menneske, åbenbart i modsætning til os andre. Fru Ingerlise Koefoed synes at mene, at penge i denne sag er alfa og omega, og at det i og for sig er lykken at bruge flere og flere penge på de kulturformål, som står fru Ingerlise Koefoeds hjerte så uendelig nær, bl.a. de smalle film, jeg efterhånden har hørt omtalt så mange gange, uden at jeg dog er ganske klar over, hvad der skal forstås ved ordet, for det er næppe smalfilm, der tænkes på.

Jeg vil gerne spørge fru Ingerlise Koefoed: Var det ikke en idé at overveje, om SF ikke skulle få en fornyende kulturpolitik, sådan at vi andre fik nogle ideer at tage stilling til, når den stakkels minister skal prøve at forsvare sine budgetter? Så kunne det godt være, han havde brug for nogle ideer til noget nyt. Men fru Ingerlise Koefoed forsvare kun det gamle og er oven i købet sur på ministeren over, at han om-disponerer. Jamen hvad er det da for noget?

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil godt sige til fru Ingerlise Koefoed, at jeg synes, det er en utrolig gammeldags og konservativ holdning, at reklamer skulle medføre, at kanaler ikke kan sende noget for mindre befolkningsgrupper. Jeg er enig i, at i den periode man sender reklamerne, omkring reklamerne, vil man naturligvis lægge nogle ting, som henvender sig til mange. Men hvorfor skulle man ikke kunne bruge andre sendetidspunkter, tidlige og sene, til at lave noget for de mindre grupper? Det mener jeg godt man kan. Hvis man har en lille smule sprudlen af fantasi på stationen, så kan man godt gøre det. Derfor mener jeg ikke, at det, at man får reklamer på en station, nødvendigvis medfører, at man ikke kan sende smalle programmer.

I øvrigt må jeg sige til fru Ingerlise Koefoed, som jeg ellers har meget stor respekt for, at det kneb lidt med hørelsen, for faktisk var min argumentations slutdel, at grunden til, at jeg bækker Danmarks Radio så meget op, som jeg gør, er, at jeg mener, at Danmarks Radio uden reklamer skal være det område, hvor vi ca. 100 pct. kan garantere, at den type smalle programmer kan være. Det er dér, alsidigheden i mediebilledet efter min opfattelse kommer ind.

Men tilbage til det første: Jeg mener godt, at man i programmerne kan lægge⁶ udsendelser, der ikke retter sig til de mange, selv om man i samme kanal har reklamer.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Ja, man er allerede dybt rystet, når man kun er afløser her.

Jeg kunne måske få dokumentation for, at udgifterne til det kulturelle stiger og stiger. Med hensyn til alle disse nye ideer, man taler om, hvad med at få en ny idé om, at de selv betalte for alt deres tant og fjas i stedet for vi andre?

Så vil jeg godt sige til den konservative ordfører, som kom lidt let over det svar, den konservative ordfører kom med tidligere til mig, om, at Musikhuset skulle hvile i sig selv, at man havde rigtignok glemt etableringsudgifterne. Der er givet støtte til dem, men dem talte man overhovedet ikke om.

Jeg vil sige til SF's ordfører: Hvad med at holde en dejlig tale om, hvorledes vi skal få folk til selv at betale de kulturelle aktiviteter, og at der ikke skal være nogen kulturpaver i et eller andet råd, der skal bestemme, hvad der er det rigtige?

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Fru Ingerlise Koefoed for en afsluttende kort bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg skylder fru Marianne Jelved et svar endnu på spørgsmålet om de stigende kulturbudgetter i 1980'erne. Jeg takker fru Marianne Jelved og Socialdemokratiet og SF for, at vi fik stigende kulturbudgetter. Det var præcis på grundlag dels af den kulturpolitiske dagsorden, dels af ændringsforslag stillet af de tre partier, som forøgede musiklovspengene, teaterlovspengene osv. Tak for det – men det var altså dengang.

Når hr. Ole Bernt Henriksen beskylder mig for både at være konservativ og materialistisk, så må jeg sige, at jeg ikke rigtig kan genkende mig selv, men det er der jo ikke noget at gøre ved. Jeg er ikke særlig materialistisk.

[Ingerlise Koefoed]

Jeg vil spørge hr. Ole Bernt Henriksen til gengæld: Var der ikke noget om, at vi diskuterede egnsteatrenes situation forleden dag i Århus, og var der ikke noget om, at de 7 mio. kr., vi mangler for at kunne opretholde egnsteatrene bl.a. i Århusområdet, ikke ville være så dårlige at få? Var der ikke noget om det? Vi talte om, at det kunne have hjulpet, hvis vi havde kunnet få lidt flere penge til teaterloven.

Hr. Knud Lind får jeg sikkert lejlighed til at diskutere med senere på dagen, så jeg vil afstå fra alle de ord om kulturpaver og sådan noget. Det har vi diskuteret så tit, og jeg er fuldkommen uenig, det kan jeg sige på forhånd.

Ja, jeg har bemærket, at hr. Duetoft er meget udmærket, når der er tale om Danmarks Radio og Danmarks Radios kortbølgeudsendelser. Det takker jeg for, men jeg tror ikke, at vi bliver enige om det andet.

Jeg tror, at hvis vi gav de lokale radioer en støtte måske foruden jeres reklamepenge, så var der mulighed for, at de kunne få større alsidighed i deres programmer, end jeg tror de kan få, efterhånden som de bliver mere og mere afhængige af reklamefinansiering.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage i ordførerrækken.

Helge Sander (V):

Der er et overordnet signal i denne kulturredegørelse, som Venstre kan give sin fulde tilslutning. Det er den meget brede kulturopfattelse. Kultur er meget andet og mere end Statens Museum for Kunst, Det Kongelige Teater og Nationalmuseet.

Desværre opfattes kultur stadig væk af mange som noget fint, der ikke vedkommer mig. Det er en stor misforståelse. Kultur vedkommer os alle sammen, og det er hver eneste dag.

Jeg anerkender gerne Julius Bomholts og Niels Mathiasens store indsats for at skabe forståelse for kulturen og for at få den anerkendt.

For den politikergeneration, som vi tilhører, gælder det om at få kulturen bredt ud, få skabt en folkelig forståelse og ikke mindst det folkelige engagement.

Finkultur er ikke finere end folkelig kultur eller omvendt. Det er to ligeværdige former for oplevelse og udfoldelse, og vi må gøre en indsats for, at skellet mellem folke- og finkultur bliver nedbrudt.

Vi mennesker er jo ganske forskellige. Vort kulturelle behov er heldigvis heller ikke ens. Derfor skal vi få skabt så stort og varieret et udbud som overhovedet muligt.

Når vi beskæftiger os med det brede folkelige kulturbegreb, skal tilbudet være alsidigt, med åndelige, legemlige og hobbybetonede aktiviteter. Vi skal gøde kulturaktiviteterne, så frodigheden vokser.

For mig at se har denne del af kulturlivet sin store styrke i det aktive engagement, i selvoplevelsen. En dilettantforestilling i forsamlingshuset eller medborgerhuset er naturligvis en hyggelig foreteelse, men tilblivelsen af stykket er mindst lige så væsentlig.

I offentligheden hører de toneangivende kulturpersonligheder til inden for det finkulturelle. Det er nok meget naturligt. Ikke fordi vi bruger langt de fleste offentlige midler her, men fordi der altid er størst opmærksomhed om de tiltag, hvor der ydes det ypperste.

Intet samfund må snyde sig selv for de store kulturelle oplevelser. Det skal vi have råd til, og det har vi også fortsat. Der skal blot være rimelighed i alt. Når pengene på det seneste ikke har flydt i samme strøm som tidligere, behøver det ikke at være en svækkelse. Hvis der er færre midler, giver det måske anledning til større kreativitet, og kulturlivet må i hvert fald aldrig stivne. Vi må hele tiden flytte ressourcer fra det etablerede til det nye.

Det er dog ikke en blankocheck til det eksperimenterende. Uden eksperimenterne var kulturen død, men nogle gange sidder jeg dog med en fornemmelse af, at meget skidt får lov til at passere i eksperimentets hellige navn.

Forleden aften var der et meget interessant interview i Danmarks Radio med skuespilleren Jørgen Reenberg, som ud over mange andre fornuftige ting sagde noget, som slog mig, nemlig at teatrene ikke kan leve uden fiaskoer. Fiasko er udtryk for, at man har søgt en længsel, en drøm om noget. Det kan Jørgen Reenberg have ret i, men jeg synes, det er forkert at sige, at fiasko absolut skal til, for at der er plads til nye tiltag.

Vi må ikke – slet ikke, når vi skal spare – risikere, at de, der tør noget nyt, får indskrænkede muligheder. Men det må ikke være således, at fordi det er nyt, fordi det er eksperimenterende, fordi man søger efter nogle nye muligheder inden for teatrets verden, skal det absolut være en fiasko, for at det er en succes.

[Helge Sander]

Vi skal sikre, at der er flest mulige, der får en kulturoplevelse. Som eksempel vil jeg gerne nævne det, der har været diskuteret på det seneste: de mange rigdomme, vi har i kunstmuseernes gemmer, f.eks. på Statens Museum for Kunst. En del er udlånt til forskellige statsinstitutioner. Det ser vi meget gerne udbygget. Vi er også meget, meget store tilhængere af den tanke, at man måske kunne udleje nogle af disse kunstværker for en kort periode til firmaer. Vi har set et eksempel i Århus, hvor man har lavet et forslag, der går ud på, at man betaler en procentdel af de enkelte maleriers værdi. Tanken er i hvert fald spændende, og den er os absolut ikke fjern.

I det hele taget synes jeg, vi må glæde os over, at kulturen blomstrer i så rigt mål rundt omkring. Senest oplevede jeg Forårsudstillingen her i påsken på Charlottenborg, hvor jeg glædede mig over de omkring 300 emner af varierende kvalitet, synes jeg nok, der er udstillet. Men det, der måske var mest påfaldende for mig, var at læse i kataloget, at der i år til Forårsudstillingen er indsendt ikke færre end 5.500 forskellige arbejder. Det er da udtryk for, at der virkelig foregår noget rundt omkring i de kulturelle miljøer, nogle forskellige tiltag, som for nogles vedkommende er gode, for andres knap så gode, men i hvert fald en kreativitet, som jeg mener det er meget væsentligt at vi underbygger.

Vi kunne nævne en lang række ting, som vi måske ikke så ofte tænker på i det daglige. Undervisningsdelen har kulturministeren beskrevet meget indgående i redegørelsen. Hjemmets betydning skal vi nok heller ikke underkende og mediernes kulturelle indflydelse absolut heller ikke. Heri er jeg enig med fru Ingerlise Koefoed, også uanset hvor det er placeret i de ministerielle kontorer. Netop medierne har mere end noget andet i de seneste år været med til at præge den kulturelle debat, fordi påvirkningen igennem disse medier er så stor. Det kan vi ikke komme uden om. Derfor er floskelen om hjemmet som det kulturbærende måske mere rigtig i dag end nogen sinde. Selv om vi tager ud til mangfoldige oplevelser, har vi gennem radio og tv fået langt, langt flere påvirkninger, end det var tilfældet for år tilbage.

I det hele taget må man sige, når vi taler om undervisningsdelen og den undervisende del af kulturen, at Christen Kold havde ret, da han sagde, at vi skal oplyse, og vi skal oplyse.

Det får mig til at sige, at vores liv kan jeg groft set opdele i to dele, nemlig arbejdslivet og det, der hedder fritidslivet, for mig gerne kaldt kulturlivet. Det er med hensyn til denne fritidsdel, denne kulturelle del af vores hverdag, vi skal sørge for – og det er hver eneste dag – at det enkelte menneske får en oplevelse, får lejlighed til at bruge sine kreative evner, får det enkelte menneske engageret, således at man er bedre rustet til de opgaver, der ligger i den anden del af livet, nemlig arbejdslivet.

I det hele taget må vi sige, at kulturen er med til at give livskvalitet. Det kan være på mange forskellige niveauer, men vore behov er også vidt forskellige. Det gælder i hvert fald de unge, som er beskrevet i redegørelsen, men i allerhøjeste grad også de ældre.

Fra Venstres side vil vi meget gerne være med til at tænke nogle af de nye tanker, som er blevet efterlyst. Vi har flere gange givet udtryk for, at der ligger nogle gode ting i bloktilskud. Brugerbetaling har vi diskuteret ivrigt på det seneste. Hele dette engagement, som ligger i lokalsamfundene omkring kunstforeninger, omkring teaterforeninger, skulle vi måske udbygge i endnu større udstrækning. Det gælder f.eks. vore biblioteker. Hvorfor ikke lade den lokale befolkning i højere grad stå bag bibliotekerne også økonomisk, således at man havde en biblioteksforening, som var med til at styre dette lokale kulturelle udbud?

I det hele taget tror jeg, det er meget vigtigt, at vi vægter det lokale og det centrale; f.eks. inden for museumsområdet mener jeg i og for sig at begge dele er lige vigtige, for hvis vi ikke har de små lokale kulturelle tiltag, tror jeg ikke, at de store museer siger os det samme.

Vi vil gerne give tilslutning til kulturministerens kulturfond. Den er beskrevet meget nøje og kommenteret i de seneste dage, og jeg vil derfor kun benytte anledningen til at sige, at vi her har en mulighed for at gøre nogle af de ting, som der er interesse for ude omkring.

Det er her blevet sagt, at vi ikke tager stilling til tingene. Dertil vil jeg gerne sige, at jeg også vil være meget ked af at skulle tage stilling til præcis, hvad det er, vi skal gøre inden for de enkelte kulturområder. Jeg vil meget gerne være med til at skabe rammen, og det, der er inden for rammen, må vi i videst muligt omfang lægge ud, men vi kan selvfølgelig ikke se bort fra, at vi har et økonomisk ansvar for de midler, som vi

[Helge Sander]

nu engang er sat til at forvalte, lige så vel som alle andre offentlige midler.

Jeg har her forsøgt at understrege, at vi i Venstre lægger megen vægt på, at kultur bliver så bredt som overhovedet muligt, at det ikke er noget, som nogle føler ikke vedkommer dem, og det giver mig anledning til at sige, at ordet kultur måske er et forkert ord for det, vi mener, når vi taler om den kulturelle mangfoldighed, og det er jo lige fra de finere kulturinstitutioner til de små lokale tiltag fra spejderne, undervisningen, idrætten og alt muligt andet. Der er nogle, der føler, at kultur er for fint et ord. Hvis det er det, vil jeg forfærdelig gerne have, at vi fandt et andet og bedre ord, for i hvert fald er det meget vigtigt, at vi alle sammen bliver engageret, alle sammen får det salt i hverdagen, som kulturen er.

Jeg vil gerne sige kulturministeren tak for redegørelsen. Vi glæder os til at arbejde videre, uanset at der er nogle hjørner, som ikke er med, heraf nogle ting af naturlige grunde, fordi medieområdet ikke henhører under kulturministeren. I det store og hele altså tak for redegørelsen.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg er sikker på, at hr. Helge Sander, når han engang ad åre skal have sig en orden, vil blive udnævnt til ridder af den runde bold, for han er jo en stor sportsmand. Til gengæld undrer det mig, at Venstres ordfører her i dag fuldstændig forbigår, at kulturministeren i den kulturpolitiske redegørelse kun nævner ordet idræt i en bisætning på en af siderne nederst til venstre; det er det eneste sted i hele redegørelsen, ordet idræt er brugt.

Jeg vil gerne spørge hr. Helge Sander, der jo ellers taler så meget om dette område, om det er særlig tilfredsstillende som medlem af et regeringsparti, at idrætten i den grad bliver nedvurderet på kulturens område, at man altså kun har kunnet finde plads til det i et enkelt ord i en bisætning på et tidspunkt, hvor breddeidrætsudvalgets rapport i virkeligheden burde danne grundlag for nogle skub fremad. Det er jo blevet syltet lidt længe. På det område kunne man godt lave nogle tiltag, og man burde da i alt fald vise en vis form for interesse for den form for kultur.

Jeg vil altså spørge Venstres ordfører, om det er i god Venstrestil, at ordet nu er gledet ud, og at det bare var en døgnflue, dengang man beskæftigede sig så meget med idræt i det regeringsparti.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

I kulturministerens redegørelse bliver det udtrykkeligt nævnt, at det hele ikke er med, og det må jeg give hr. Duetoft ret i at det ikke er. Men jeg er meget tilfreds med idrættens situation, og jeg er meget tilfreds med det, denne regering har fået udrettet i de sidste 5-6 år. Det gælder både med hensyn til eliten og med hensyn til bredden. Hvor glad jeg end er for idrætten, må jeg sige til hr. Duetoft, at jeg faktisk har forståelse for, at det ikke er med i dag, for jeg mener ikke, vi har så meget udestående med idrætten i øjeblikket. Vi har en række forhold, som vi skal forfølge, og jeg kan sige til hr. Duetoft, at jeg selv så sent som i sidste uge har taget to emner op, nemlig spørgsmålet om Team Danmark, hvor jeg er lidt bange for, at administrationen løber løbsk, og den efter min mening meget interessante udtalelse af formanden for Idrættens Fællesråd vedrørende muligheden for samarbejde på visse områder inden for idrætten. Når det gælder de fire hovedorganisationer, sker der selvfølgelig en masse ting fortløbende, men jeg har fuld forståelse for, at vi ikke nødvendigvis skal have store idrætspolitiske debatter eller lovforslag i den kommende tid. Så jeg er såmænd meget tilfreds både med redegørelsen og med den status, som idrætten har opnået i de sidste fire-fem år.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Det undrer mig lidt, at hr. Helge Sander kan være tilfreds med redegørelsen på dette punkt i alt fald. Men jeg vil gerne spørge hr. Helge Sander, der jo sikkert også kommer i mange idrætsforeninger og idrætssammenslutninger rundt omkring i landet, hvad vi andre heldigvis også gør, om han ikke er klar over og har mærket de røster rundt omkring fra idrættens verden, der i øjeblikket er meget bekymrede for, hvad der sker i forbindelse med den nye fritidslov, om idrætten skal blive tvunget i knæ af oplysningsforbundene. Navnlig med en kulturminister,

[Duetoft]

der har den fortid, som den nuværende minister har, er idrætten nok noget nervøs for, om prioriteringen hos regeringen er anderledes, end den var i en tidligere kulturministers tid. Man kunne måske have hjulpet idrætsorganisationerne en lille smule ved at sende et signal ud, der sagde, at de dog havde en vis betydning. Men det, at man overhovedet ikke nævner det i en redegørelse om kulturpolitik, kunne tyde på, at man har prioriteret fuldstændig om, og jeg synes, det er synd, at idrætsorganisationerne skal leve med den usikkerhed.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg kan glæde hr. Duetoft med, at idrætsorganisationerne ikke er så nervøse, som hr. Duetoft er.

Der er selvfølgelig nogle, der med spænding følger hele debatten om den kommende fritidslovgivning – det håber vi de gør alle sammen – men jeg tror ikke, der er hverken usikkerhed eller nervøsitet i idrættens kreds, hvad der så absolut heller ikke behøver at være.

Jeg må gentage, at redegørelsen i dag ikke omfatter det hele, og da den peger på nogle bevisenheder, som er nært forestående, synes jeg, det er meget naturligt, at idrætten ikke er med i højere grad, for vi har ikke meget udestående med idrætten i øjeblikket, og det er jeg særdeles tilfreds med.

Knud Lind (FP):

Af høflighedsmæssige grunde skal jeg indledningsvis takke kulturministeren for hans redegørelse om de kulturpolitiske forhold i kongeriget Danmark – dette gældsplagede land.

Ministeren skriver i sin redegørelse: »Kulturens fundament er den principielle menneskelige handlefrihed.« Det er faktisk den eneste sætning, hvor vi kan give ministeren ret.

Den menneskelige handlefrihed afhænger først og fremmest af, hvor meget staten brand-skatte det enkelte menneske. Jo flere skatter staten vælter ned over det enkelte menneske, jo mindre bliver den menneskelige handlefrihed – også kulturelt. Den menneskelige handlefrihed i kulturelle spørgsmål betyder for Fremskridtspartiet, at det enkelte menneske helt frit kan vælge, hvilke kulturelle interesser det vil have, og vel at mærke når det selv betaler for disse interesser af egen lomme, og at man ikke som i

dag tvangsudskriver beløbene fra andre mennesker.

Hvis jeg vil dyrke nogle roser i min have, tror jeg, min nabo ville blive noget mærkelig i ansigtet, hvis jeg gik ind til ham og bad ham om at betale for indkøb af de roser, jeg godt kunne lide at se på i min have.

Det samme er tilfældet, hvad angår det kulturelle. Roser i min have er også kultur, men jeg ved, at naboen på ingen måde ønsker at betale for min rosenkultur, men således er det ikke i ministerens redegørelse. Jeg vil bede kulturministeren om at lægge sig disse ord på sinde, når han taler om kunstneriske aktiviteter og kultur.

Ministeren oplyser i sin redegørelse, at vi ikke herhjemme har gennemført nogen generel undersøgelse af, hvor meget kulturen bidrager til nationalproduktet, eller hvor meget den bidrager til valutaindtægterne fra bl.a. turisme. For det første kunne vi godt tænke os at få at vide, hvor meget kulturen koster skatteborgerne. Det kunne vi godt tænke os at ministeren fortalte os, ikke bare de statslige tilskud, men også de kommunale og amtslige tilskud, som gives over hele landet til alle mulige og umulige kulturelle arrangementer, herunder kamelridning, kursus i rockmusical og vildmarkskursus på Bornholm osv. Det er nogle få af de ting, jeg må stå model til i det kulturelle udvalg i den kommune, hvor jeg sidder, og sådan er det over hele landet.

I forbindelse med turistindtægterne vil jeg gøre opmærksom på, at kulturministerens øjsten – Det Kongelige Teater – hidtil har været lukket om sommeren, så det kan ikke være derfra, valutaindtægterne hidtil er kommet.

Jeg tror snarere, det er Den Lille Havfrue, Tivoligården, pornoen i Istedgade og vagtafløsningen på Amalienborg, der bidrager til turistindtægterne. Jeg går ud fra, at det ikke er disse emner, ministeren vil proppe 200 mio. kr. i.

Ministeren oplyser, at det etablerede kulturliv er institutioner som museer, teatre og biblioteker. Er det dem, der nu skal have 200 mio. kr. fra den nye fond, der skal oprettes, og som de stakkels skatteborgere igen skal lægge ryg til?

Regeringens vidtløftige ord om brugerbetaling forsvinder mere og mere ud i den blå luft. Hvorfor skal fru Petersen og fru Olsen via Arte gå i teater på min regning?

[Knud Lind]

Når man endelig kommer til Nationalmuseet, opdager man, at møntsamlingen er lukket på grund af ombygning i 15 måneder, fordi de igen har haft sugerøret nede et eller andet sted.

Jeg vil i øvrigt gøre opmærksom på, at dansk kulturs guldalder fandt sted på et tidspunkt, hvor der ikke fandtes statslige bidrag. Jeg tror ikke, H. C. Andersen, Martin Andersen Nexø, Steen Steensen Blicher og andre havde kunnet yde de præstationer, de har gjort, hvis de skulle være afhængige af en kulturfond bestående af 7 personer, som skal have – som man skriver – en »alsidig baggrund og repræsentere forskellige aldersgrupper«. Det er folk som hr. Klaus Rifbjerg, hr. Ebbe Kløvedal, Thorsen, Solvognen, som vil få glæde af den nye kulturfond, uden at jeg tror, at de tilføjer samfundet ret meget kultur.

Den nye kulturfond, som ministeren ønsker oprettet, skal bestå af én pulje med 100 pct. statslig finansiering og en anden pulje med 50 pct. statslig finansiering og 50 pct. fra anden side. Fra anden side, hvem er det? Hvis det er amterne og kommunerne, er det også skatteborgerne, der i sidste ende må stå model til ministerens nye pãhit.

Jeg kan give ministeren ret i, at kulturpolitikken har spillet fallit. Fra en undersøgelse foretaget og gengivet af Kommunernes Landsforening blev det slået fast, at det er de mest veluddannede og bedst stillede borgere, som udnytter og benytter de kulturelle tilbud. Det blev også slået fast, at det er de offentligt ansatte og de bedrelønnede, som går i teatret med tilskud, spiller tennis og badminton, dyrker afslapningsgymnastik og fødselsforberedelser, mens arbejdsmand Petersen går til bingo- og bankospil, og det eneste kulturelle tilskud, han kan få, kommer fra købmanden og slagteren i form af almindelig kvantumrabat. Derfor undrer det mig, når jeg hører den socialdemokratiske ordfører her på talerstolen, for man er jo ikke engang i overensstemmelse med arbejderklassen og sine egne folk, for de sidder ude og spiller bingo-banko, og de får ikke tilskud til det. Det er alle de andre, det er de offentligt ansatte, de bedrestillede, der tager tilskuddene; det er dem, der har sugerøret i kassen. Og hvis penge er det så, de bruger? Det er arbejdsmand Petersens surt tjente penge, de bruger.

Ministeren beklager, at bogens situation, og dermed også forfatterens, er vanskelig i dag.

Dette skal ses i sammenhæng med, at der er et enormt tilbud inden for tv og video. I realiteten er der her bare tale om udbud og efterspørgsel og et reelt valg fra borgerens side. Man har valgt at ville se på levende billeder i stedet for det trykte ord, men det kan da godt være, at det trykte ord får en opblomstring igen senere. Hvorfor græder ministeren over det? Hører det ikke med til den menneskelige handlefrihed inden for det kulturelle område, som ministeren skriver? Ministeren behøver ikke at holde en dyr konference om bogens fremtid for at få klarhed over det, for jeg kan sige allerede nu, hvad det er, det drejer sig om: det er ganske enkelt handlefrihed, og man vil hellere se på de levende billeder. Det kan være, bogen kommer tilbage igen. Lad da folk selv bestemme i stedet for at holde konferencer, der koster det hvide ud af øjnene. Vi mener, folk bør betale kostprisen for, hvad det f.eks. koster at låne en bog, en grammofonplade m.v. på biblioteket. Det var også oprindelig den nuværende regerings holdning, men det har man fuldstændig glemt; der er ikke ét ord om det i redegørelsen. Er ministeren fuldstændig gået bort fra det? Det var ellers en af de kongstanker, man pludselig gav los for her i sommerens løb.

I virkeligheden er ministerens kulturelle tilskudssystem asocialt, idet det faktisk støtter de bedrestillede, mens de mennesker, som ikke er deciderede bogorme, eller som har lang arbejdstid, må betale for, at de andre bliver endnu bedre, endnu mere kulturelle og kan få endnu flere sugerør ned i kassen.

Mit råd til ministeren er, at han, hvis han vil have et nyt image, som de talte så pænt om i TV 2, ligesom Jesus i synagogen skulle rydde hele kulturtemplet for alle disse selvbestaldede kulturpaver og tilskudskræmmere og begynde på en frisk med en ægte brugerbetaling. Derved ville ministeren få et rigtigt image i hvert fald i fremskridspartøjne.

Ministeren taler i sin redegørelse også så smukt om det internationale kulturelle samarbejde og det indre EF-marked. Med de erfaringer, jeg har fået vedrørende EF-tilskudsordninger på det kulturelle område, og den måde, de er blevet behandlet på – jeg tænker her på støtte til nationale mindesmærker, herregårde m.v., og støtte til film – går det hele op i det, man kalder godt gammeldags dansk bureaukrati, og de får ikke del i de tilskud.

[Knud Lind]

Hvis dette her havde været en forespørgselsdebat, hvad det ikke er, ville jeg have stillet forslag om en motiveret dagsorden, som skulle lyde: »Idet Folketinget pålægger regeringen at indføre fuldstændig brugerbetaling inden for det kulturpolitiske område, går Tinget over til næste sag på dagsordenen.« Men det er jo desværre ikke en forespørgselsdebat, men det er en redegørelsesdebat, og jeg må derfor blot sige til ministeren: Lad os få det med brugerbetalingen frem igen; det har man glemt fra regeringens side.

Marianne Jelled (RV):

Jeg vil meget gerne have lov til at sige tak til kulturministeren for en smuk og perspektivrig kulturpolitisk redegørelse.

Jeg skal ikke gå ind på alle områderne i redegørelsen, men blot trække nogle af dem frem.

Det er sagt af andre ordførere, at ikke alt, hvad der har med kultur at gøre, er med i redegørelsen, og det er jo så sandt, som det er sagt. Det er sådan set lidt af en banalitet, for alt, hvad der har med kultur at gøre, kan ikke rummes i en redegørelse, uanset hvor mange sider den er på.

Redegørelsen tager udgangspunkt i det brede kulturbegreb med et citat af Knud Hansen. Jeg har tidligere citeret vor tidligere kulturminister Kristen Helveg Petersen for at formulere det brede kulturbegreb – det er snart en del år siden – som gik på, at målsætningen for kulturpolitikken ud over at styrke den kunstneriske udvikling også var at fremme de enkelte menneskers udviklingsmuligheder, deres optagethed af og deltagelse i udformningen af vor fælles tilværelse.

Det er fortsat vigtigt for Det Radikale Venstre at fastholde det brede kulturbegreb, som placerer kulturen i det totale samfundsbillede.

Jeg vil gerne i en parentes her sige tak til min kollega fra Roskilde Amt hr. Jimmy Stahr, fordi han er så god til ved så mange lejligheder at trække den radikale kulturpolitik frem fra Folketingets talerstol.

Der er en sammenhæng mellem de folkelige fællesskaber og de kunstneriske aktiviteter. Denne sammenhæng er faktisk den brede kulturs pulsslag – det, der skaber samfundets, fællesskabernes selvforståelse og identitet, vores egenart som selvstændig nation. Det er disse to sider af kulturen, der er hinandens forudsæt-

ning. Uden de to sider var der ikke noget pulsslag, ikke noget hjerte, ikke noget liv. Derfor er det så vigtigt at fastholde det brede kulturbegreb, som ikke har noget at gøre med hverken at favorisere den ene eller den anden side, men netop at understrege, at de er hinandens forudsætninger og er forudsætningen for et liv i rig mangfoldighed.

Målet for den kulturpolitik, som Det Radikale Venstre gerne vil tilslutte sig, og som regeringen lægger frem i redegørelsen, er netop at styrke denne kulturelle mangfoldighed, som ikke skal være præget af systemer og vaner, men skal fokusere på det særlige og det særprægede liv. Disse ord var også hentet fra redegørelsen.

Punktprogrammerne om folkeoplysning og voksenuddannelse, om folkeskolen som kulturcenter, det sociale udviklingsprogram, har med al tydelighed vist, at der er utrolige ressourcer i lokalområderne, i lokalbefolkningen. Og det er en stor tilfredshed for Det Radikale Venstre at se, hvordan disse punktprogrammer får tingene til at vokse og gro og udvikle sig.

Initiativer, engagement, nytænkning på tværs af etablerede strukturer, på tværs af organisationer, på tværs af vaner, blomstrer ude over det ganske land. Og uanset den kulturpesimisme, som af og til – og nogle gange tit – bliver trukket frem, også fra denne sals talerstol, er der god grobund og grokraft i kulturlivet ude over det ganske land.

Det viser sig, at hvis rammerne er brede, friheden er stor, intentionerne og målene er klare, så kan det gro, så kan der ske noget. Målene, intentionerne, er det centralpolitiske ansvar. Det er altså Folketingets ansvar. Ideen er at give mennesker mulighed for at handle, gøre erfaringer, så Folketinget kan se, hvad der kan bære, og hvad der ikke kan, med henblik på at ændre lovgivning og rammer og prioritere inden for de mulige økonomiske rammer, der er.

Disse principper ligger også i det kulturpolitiske idéprogram. Målene er formuleret, midlerne er afsat, rammerne er klare, selv om de ikke måske er helt færdige endnu; der forestår nok et forberedelsesarbejde.

Målet for idéprogrammet er at skabe rum for nytænkning og eksperimenteren. Målet er at intensivere og forny mulighederne netop for det, der er pulsslaget i kulturlivet i Danmark og i alle andre sammenhænge, hvor mennesker mødes, forny mulighederne for brydning mellem

[Marianne Jeived]

det folkelige kulturliv og den etablerede kultur, de brydninger – og her bruger jeg igen redegørelsens meget smukke ord – hvoraf landets kultur skabes.

Idéprogrammet har Det Radikale Venstres fulde tilslutning – dette kan ikke undre nogen – og hermed kommer der også flere penge til kulturen.

Det, vi gør i Det Radikale Venstre og i regeringen, er at prioritere, hvor der skal sættes ind, også med de yderligere ressourcer. Og det vedkender vi os gerne. Vi arbejder nok stilfærdigt og uden de store armbevægelser for at nå vore mål. Og vi når også skridt ad vejen.

Der er nævnt nogle aktuelle emner i den kulturpolitiske redegørelse. Jeg vil gerne for at markere enigheden nævne nogle af dem:

Bogens situation er nævnt. Der er ingen tvivl om, at der i bogen findes muligheder for de store udvidelser af menneskers sind, muligheder for store oplevelser, som også kan præge menneskers udvikling. Derfor er det vigtigt, at der uafbrudt er opmærksomhed om bogen som medium og bogens vilkår. Og derfor er det også vigtigt at markere, at bogen er trukket frem som et særlig aktuelt emne, og det påskønner vi i Det Radikale Venstre.

Vi er også enig i, at det er vigtigt at fokusere på kunstneres vilkår. Det emne har jo været genstand for diskussioner igennem århundreder. Men det er også vigtigt, at vi nu får to betænkninger, og at vi får mulighed for at vurdere, hvad der kan gøres, og hvordan vi eventuelt kan gøre noget.

Børnenes og de unges levevilkår afhænger bl.a. af det kulturelle indhold i børnenes tilværelse, står der i redegørelsen. Det er der også enighed om. Det stod der også i regeringens børnepolitiske redegørelse, som Folketinget behandlede for nogen tid siden.

Jeg vil gerne her sige, at det er vigtigt, at vi betragter børn og unge som særlige grupper, der skal have særlige rammer, særlige vilkår, også for det kulturelle indhold. Og jeg vil gerne understrege, at folkeskolen og børneinstitutionerne for Det Radikale Venstre er vigtige rammer for det, der skal ske med hensyn til børns kulturelle liv. Derfor er det vigtigt, at vi også skaber åbenhed om, hvilke voksne der færdes i folkeskolen, og skaber mulighed for, at andre end læreruddannede har deres gang på skolen, om ikke andet så i visse perioder. Der er utrolig

mange gode erfaringer med mødet mellem kunstnere og børn i skolesammenhænge.

Det internationale kulturelle samarbejde er også nævnt som et vigtigt emne, og det kan jeg på Det Radikale Venstres vegne tilslutte mig fuldt ud. Nu bliver der holdt en konference sidst i april, og så skal der arbejdes videre med det. Men jeg vil gerne sige her, som jeg også har sagt tidligere i andre kulturpolitiske sammenhænge fra talerstolen, at det er vigtigt, at vi viser en selvtilid, en selvforståelse, der gør, at vi også overbeviser os selv om vort eget værd og ikke hele tiden tror, at vi er alle andre store nationer underlegne, altså at vi viser, at vi også kan noget, at vi har noget at tilbyde andre kulturnationer, og at vi har brug for deres inspiration. Også i de brydninger kan der ske meget.

Jeg skal slutte med at sige, at der desværre er meget forudsigelig i en kulturdebat som den, vi har i dag. Ord er interessante – meget interessante – men handlinger, resultater, er nu nok så interessante, og hvis vi skal nå nogen vegne overhovedet ud over ordene fra talerstolen, kræver det et samarbejde både om økonomien og om indholdet. Dette brede samarbejde vil Det Radikale Venstre gerne invitere til på kulturpolitikens område.

Duetoft (CD):

Jeg vil også gerne begynde med at takke ministeren for redegørelsen. Jeg synes nu nok, det er lidt overdrevet af den radikale ordfører at kalde redegørelsen for perspektivrig. Det synes jeg er at være for venlig over for ministeren. Det kan der selvfølgelig være mange naturlige grunde til at være som radikal, okay, der er selvfølgelig nogle tanker her, men på mig virker det nu mere som strøtanker og ikke meget andet.

Der er et par emner, jeg gerne vil gribe fat i, og det første er, at det i redegørelsen bliver slået fast, at kulturpolitikken er med til at definere vores kultur i relation til omverdenen. Den vurdering er vi selvfølgelig enige i.

Der står også i redegørelsen, at man dermed stiller krav til vores selvopfattelse og til den selvbevidsthed, der kommer af det. Det kan da også godt være rigtigt, men jeg vil dog advare mod, at denne selvbevidsthed og selvopfattelse skal ende i en bedreviden og i en overlegen holdning over for udlandet. Jeg mener, at denne kulturpolitiske drøftelse i dag kommer på et

[Duetoft]

tidspunkt, hvor mange strømninger i det danske samfund viser, at vi har god grund til at tænke en smule både kulturpolitisk og så sandelig også kulturhistorisk. Jeg tænker naturligvis på sådan noget som fremmedhadet, der i meget høj grad skyldes, at vi tror, vi er unikke og så dejlige og vi har kunnet det hele selv. Men sandheden er jo, at alle de kulturelle strømninger, der er i Danmark, er kommet udefra, det er ikke noget, vi bare selv har skabt; vi har været med til at transmittere noget rundt, men det glemmer vi ofte. Det er, som om det hele er noget, vi har skabt, og uh hvor er vi dejlige – vi er bedre end alle de andre. Det medfører naturligvis dels en frygt for det fremmede, dels en selvforståelse, som en gang imellem ikke er helt til at holde ud.

Det andet, jeg vil nævne – og det har også noget med denne selvopfattelse og selvbevidsthed at gøre – er, at man i redegørelsen gør så utrolig lidt ud af EF-kultursamarbejdet. Jeg ved godt, at ministeren og regeringen dér står i den situation, et flertal i Folketinget stikker hovedet i en busk. I alt fald er EF-kultursamarbejdet åbenbart ikke noget, man vil tale højt om, og det på trods af, at Kommissionen er kommet med væsentlige udspil både på uddannelsesområdet og på bevaringsområdet med hensyn til bevaring af kulturminde, ligesom man er kommet med forslag om udveksling af kunstnere osv. – et udspil fra Kommissionen, som jeg mener vi egentlig godt kunne have forlangt at regeringen i det mindste havde en mening om.

Midt i al denne internationalisering af kulturen møder man – vel stærkest på kirkeområdet – ofte det dér: jamen den danske kultur bliver nok løbet over ende af alle de andre, vi er ikke så gode, vi bliver løbet ned, og vi kan nok ikke stå imod osv. Jeg tror, at den største fare for den danske kultur, hvad enten den er kristen eller ej, er, at vi ikke selv står ved den, at vi selv er de første til at nedbryde den ved ikke at tale et ordentligt sprog, ved ikke at sætte pris på vores historie, ved ikke at lytte til de kulturelle stemmer, der er i det danske samfund. Jeg tror ikke, at det er flygtninge, indvandrere, EF eller andre udefra kommende institutioner, som gør, at den danske kultur er i fare. Den side af internationaliseringen bør man nok også tage et opgør med.

Et andet opgør, vi meget gerne vil tage – og dér står vi nok meget alene, men det gør jo

stærk – er opgøret med den nordiske kultur, hele den dér flokskel om, at de nordiske lande er noget specielt, og at vi er en løsreven del af det hele, og derfor skal vi hellere have et nordisk samarbejde, end vi skal have et EF-samarbejde, fordi vi er jo meget tættere ved. Den misforståede nordisme er ødelæggende for dansk indflydelse i EF.

Den nordiske tankegang stammer fra noget romantisk sludder i midten af sidste århundrede; inden da var Danmark en europæisk nation, men så begyndte det midt i sidste århundrede på baggrund af krigene osv. at blive til en nordisk nation. Vi vil gerne være med til at sørge for, at Danmark igen vender tilbage til at blive en europæisk nation og ikke lever på en romantisk fordom, der burde være død allerede efter 1864.

Jeg har tidligere i dag gjort opmærksom på, at vi synes, at der manglede ikke bare nogle ord og gerninger, men også nogle sætninger om idrætten, og vi er lidt bekymret over, at breddeidrætsbetænkningen ikke bliver fulgt bedre op, end den er blevet. Vi synes eksempelvis, at man godt kunne foretage nogle praktiske tiltag, der kunne gøre det lettere for lederne at deltage i idrætsarbejdet, og i det hele taget mener vi, at idrætten er en af de mest markant fællesskabsfremmende dele af kulturlivet, og derfor kunne den have fortjent et par ord i redegørelsen.

Fremskridtspartiets ordfører var – som andre i den offentlige debat – inde på det med offentlig støtte til kultur, og at kultur skal kunne stå alene og alle de dér forskellige ting. På det område er CD 180 grader forskelligt fra Fremskridtspartiet. Efter vores opfattelse skal offentlig støtte til kulturen sikre det specielle, sikre det unikke, sikre det, der er overlevelsesværdigt, men som måske på grund af massekulturmangel ikke kan overleve. Derfor er vi heller ikke enige med ministeren, når han i redegørelsen skriver, at det er betænkeligt, at kulturinstitutionerne i Danmark er for de få. Det må folk da selv om, folk må da selv om, om de vil gå på en udstilling, eller om de vil gå til en filmfestival, eller hvad det nu måtte være, det er ikke noget, vi skal blande os i. Men vi skal ikke lave kulturpolitikken om, således at vi kun gør det, som de mange vil, for det skal nok overleve. Det, vi skal være med til, er at støtte det, som ikke ville overleve i kraft af sin popularitet, men som i kraft af sin kvalitet på længere sigt må sikres eksistens.

[Duetoft]

Vi skal passe lidt på med, som ministeren gør, at beklage, at den hidtidige kulturpolitik er slået lidt fejl, fordi den ikke har lokket alle ind de forskellige steder; det er stadig væk de bedrestillede, de veluddannede, der benytter kulturtilbudene. Men det er vel ikke så ulykkeligt, det kan der da være mange grunde til.

Jeg glæder mig over den åbenhed, som den foreslåede kulturfond viser over for erhvervslivet. Det har vi jo gode traditioner for – hvad enten Fremskridtspartiet kan lide det eller ej, men de kan åbenbart ikke deres historie. I gamle dage var det ikke statskassen, der støttede kunstnerne, jo, det var det nok, men da hed statskassen bare hertugen, eller den hed kongen, som var mæcen for nogle kunstnere; i dag er det så statskassen, men i princippet er det det samme, at der altid har været en offentlig instans, der har støttet kunstnere, og sådan skal det blive ved med at være.

Men vi glæder os over, at erhvervslivet og fonde nu også skal have mulighed for at gå ind og sponsorere. Vi mener ikke, der er noget odiøst i, at store erhvervsvirksomheder vælger at bruge nogle af deres penge på at gavne nogle kulturelle fremstød. Jeg kan slet ikke se, at de så skulle have deres navn stående nede til højre på statuen, eller hvad det nu måtte være. Jeg synes ikke, man bør være så forarget over det, hvis man derved får udbygget kulturtilbudene væsentligt.

Kulturpolitikken hører sammen med mange andre områder, og et af de bedste eksempler på det er vel netop redegørelsens omtale af bogen og bogens situation. Det er meget let at sige her, at man vil gøre noget for bogen, at man vil lave udstillinger og kampagner; men spørgsmålet er jo, om man ikke netop på det område er nødt til at gribe fat et andet sted i det politiske spekter, nemlig i uddannelsespolitikken, og lægge mere op til, at man i folkeskolen måske prioriterer bogen og dens eksistens højere, end man har gjort i en periode. Alt i denne verden er ikke Anders And, selv om nogle af os er tilhængere af den lille and stadig væk. Der er også den klassiske litteratur, som børnene bør vide eksisterer. Jeg tror, at det skyldes uddannelsespolitikken, at bogen står i en vanskelig situation.

Hvad angår medieområdet, skal jeg gøre det kort, blot sige, at vi har lidt svært ved i redegørelsen at se det, som alle har talt om længe, nemlig at når vi fik alle satellitkanalerne, det

udenlandske tv, TV 2 og TV 1 og alt det dér, så skulle vi samtidig danne et kulturelt modstykke til det, således at flimmerkassen ikke blev det eneste kulturtilbud hverken for børn, unge eller andre mennesker.

Jeg har lidt svært ved at se, at man har taget den problemstilling op i redegørelsen. Hvor er forsamlingshusene henne? Hvor er hele den del af det lokale kulturmønster henne i redegørelsen? Det kunne godt have været opprioriteret lidt.

Nu er der jo meget diskussion i øjeblikket vedrørende støtte til egnsteatrene, og at det vil udvande de lokale kulturelle miljøer, hvis nogle af de teatre bliver nedlagt, og det er da muligt; men jeg vil gerne spørge ministeren, om udbygningen af tv-mediet, det, at man skaber tv-mediet regionalt, om det ikke giver mulighed for lokalt at skabe nogle kunstneriske miljøer. Jeg har i gamle dage ofte fået at vide, når jeg var ude i provinsen, at København havde så mange skuespillere, fordi dér lå Danmarks Radio, og dér kunne man få et job i kortere tid mellem engagementerne, og dermed var man med til som en magnet at suge kunstnere til København. Vil der nu ikke ske det ved regionaliseringen af tv, at man kan finde små kunstneriske miljøer andre steder, at det altså ikke nu kun er egnsteatrene, hvor der er kunstneriske aktiviteter?

Jeg ville gerne have gjort nogle bemærkninger om børnene, men tiden løber jo, så det må jeg vente med til anden omgang.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg håber, at den europæiske dimension bliver styrket ikke mindst efter den konference, som ministeren skal have tak for at have inviteret til omkring kulturpolitikken i Europa. Jeg håber så samtidig, at det er første skridt på vejen til at acceptere, at EF ikke kun er et koldt magtpolitisk økonomisk instrument, men at EF også har noget med kultur og følelser at gøre, og at det er en accept af, at vi deltager i det kulturpolitiske samarbejde i EF, at denne konference kan blive startskuddet til, at det er salonfæhigt også i denne sammenhæng at diskutere Europa og EF.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg havde en lille diskussion med hr. Duetoft før om det populære og det smalle, og det glædede mig at høre, at hr. Duetoft ikke alene –

[Ingerlise Koefoed]

som det fremgik før – er indstillet på, at Danmarks Radio fortsat skal eksistere godt og have mulighed for at støtte også det, der søges lidt mindre af publikum, men at hr. Duetoft også på de andre kulturområder her understregede, at det er meget vigtigt, at man støtter det, som ikke trækker de allerfleste mennesker, altså det, som er af en kvalitet, der måske ikke er så nemt tilgængelig for andre.

Jeg siger det kun som en bemærkning, som en understregning af, at her har jeg igen oplevet hr. Duetoft sige noget, som jeg synes er meget vigtigt, og som vi også i SF går ind for, nemlig at kulturpolitikken har de to sider. Den har den side, der er folkelig, og som trækker mange mennesker og fanger mange menneskers interesse, men den har altså også den anden side, den – hvad skal vi kalde den – mere professionelle side, som går ind som en udfordring til det folkelige.

Lysholm Christensen (KRF):

Fra Kristeligt Folkeparti skal der også lyde en tak for en grundig og nuanceret redegørelse. Kulturlivet er jo et yderst mangfoldigt område, og derfor skal vi ikke bebrejde ministeren, at der bliver malet med en bred pensel her.

Begrebet kultur kan jo defineres på mangfoldige måder, og hvis jeg skal gøre det med partiets egne ord, vil vi sige, at kultur er de værdier, der gør livet rigere. Ud fra vort grundsyn betyder kultur at fremelske de bedste livskvaliteter. Fællesskab med andre er en af de vigtigste faktorer i al kulturel aktivitet, lige fra trosfællesskab i gudstjeneste til landsbyfællesskab omkring alternativ energi.

Et folks kultur, dets materielle og åndelige udvikling og dannelse er resultat af samspillet mellem geografisk beliggenhed, ydre påvirkning og egne valg.

Derfor er kulturpolitik også noget, der griber ind i mange områder, det være sig familie, kirke, undervisning, miljø og teknik. Jo, kultur er sandelig mangfoldigt.

For os at se er betydningen af hjemmenes og nærmiljøets muligheder noget særligt. På den ene side har den materielle og teknologiske udvikling givet familierne stærkt forøgede muligheder for kulturel aktivitet, og på den anden side bevirker fremmedgørelse og isolation af det enkelte menneske, at meget kulturelt samvær og beskæftigelse i nærmiljøet er gået tabt.

Generelt er det derfor Kristeligt Folkepartis mål, at der skabes miljøer og muligheder for, at mennesker på alle alderstrin kan mødes og sammen beskæftige sig med forskellige aktiviteter, så den svindende fællesskabsfølelse kan genopbygges.

Hermed har jeg sagt noget om, at Kristeligt Folkeparti værdsætter den folkelige kultur meget højt, og derfor hilser vi også med tilfredshed, at der gennem den bebudede kulturfond kan gives støtte til det mangfoldige kulturliv, som udfolder sig lokalt.

Det etablerede kulturliv er den anden side af området, som er beskrevet i redegørelsen, og her udfoldes jo aktiviteter, som er af stor betydning for vort folk, taget bredt. Her er der værdier, der skal værnes om, og derfor skal der ydes rimelige arbejdsvilkår i form af offentlige støttemuligheder også til det etablerede kulturliv.

Kulturministeren erkender i sin redegørelse, at den hidtidige politik ikke i tilstrækkelig grad har medvirket til at udjævne de betydelige forskelle, der kan konstateres, hvad angår forskellige befolkningsgruppers anvendelse af kulturtilbudene. Vi giver ministeren ret i, at sådan er det, og vi håber, at den kulturfond, der er skitseret, kan være med til at rette op på noget af den skævhed.

Når vi taler om kulturpolitik og offentlig støtte, har vi at gøre med to størrelser, som til tider kan være fjender af hinanden, specielt når det gælder den folkelige kultur, for mange af de folkelige aktiviteter, der udfolder sig rundt omkring, er jo båret af privat initiativ og virke-trang, og det er ikke pengene, der driver værket i sådanne tilfælde. Ja, somme tider kan det måske skade, hvis der bygges et for solidt økonomisk sikkerhedsnet op under sådanne aktiviteter.

Nu skal det her ikke forstås på den måde, at jeg ønsker, at vi skal skære ned på kulturstøtten, men det er et spørgsmål om at give støtten på den rigtige måde, således at vi ikke får slået det lokale, private initiativ og virketrangen i stykker. Derfor kan vi i særlig grad give tilslutning til den side af kulturfondtanken, som taler om medfinansiering, for dermed kan man få en rimelig balance mellem den offentlige støtte og de midler, man selv skaffer til veje på forskellig måde.

Så vil jeg nævne det danske sprog, som andre også har nævnt, som en særlig kulturbærende

[Lysholm Christensen]

faktor. Vi mener, det er yderst vigtigt, at der bliver satset på bevarelse af det danske sprog på forskellig måde. Jeg skal blot nævne et enkelt område, spørgsmålet om bogudgivelser. Det har også været nævnt af andre ordførere. Vi ved jo, at bogbranchen har problemer på forskellig måde. Det danske sprogområde er ikke særlig stort, man kan kun trykke bøger i små oplag, bøgerne bliver dyre, man kan ikke lønne forfatterne rimeligt, bøger bliver ofte så dyre, at de kun bliver for de få. Det er et problem.

Dér vil vi godt komme med et konkret forslag, som på længere sigt måske kunne virkeliggøres, det drejer sig om moms på bøger. Fritagelse for moms på bøger burde måske overvejes, når vi alligevel skal til at kigge på moms og afgifter i forbindelse med det indre marked. Vi har jo allerede nu ordninger, som fritager tidsskrifter for moms.

Endelig skal jeg nævne ressortomlægningen, som ministeren nævner i redegørelsen. Det er naturligvis helt fint, at folkeoplysningen blev flyttet over i Kulturministeriet, men jeg har lidt vanskeligt ved at se fordelene ved, at en række undervisningsinstitutioner også fulgte med. Det har i hvert fald ikke bevirket en mere smertefri administration på dette område, og vi havde nu gerne set, at denne ressortomlægning var sket på en lidt anden måde.

Men endnu en gang tak for redegørelsen, som vi i Kristeligt Folkeparti i hovedsigtet kan tilslutte os. Det gælder altså tanken om en kulturfond specielt med henblik på støtte til den folkelige kultur.

Jeg kan ikke dy mig for til slut at komme med en bemærkning til hr. Duetoft. Jeg må nok sige, at hr. Duetofts bemærkninger omkring det nordiske var båret af nærmest foragt for dette samarbejde. Jeg vil da gerne her anføre, at vi fra Kristeligt Folkepartis side lægger overordentlig megen vægt på det nordiske samarbejde, og vi mener, der ligger fantastisk store værdier i dét, også på det kulturelle område.

Der er to ting, som i særlig grad gør, at dette kulturelle samarbejde er værdifuldt og har sin naturlige plads i vores bevidsthed, nemlig at vi har delvis fælles sprog, vi kan umiddelbart tale med hinanden, forstå hinanden, og at vi har delvis fælles historie. Disse ting er stærkere mod nord, end de er mod syd, og derfor forstår jeg ganske enkelt ikke Centrum-Demokraternes kulturpolitik med hensyn til det nordiske.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

De eksempler, som bliver brugt her fra Kristeligt Folkepartis ordfører, er de samme, som bruges i den argumentation, jeg bl.a. har mødt i Europa-Parlamentet, hvor man nævnte, at vi på det religiøse, på det retspolitiske og på en lang række andre områder var tættere knyttet til de nordiske lande, end vi var knyttet til EF-landene. Det brugte man som argument for at sige, at så er der en lang række EF-områder, vi ikke skal være med til, f.eks. hele pasuniondiskussionen og alle de dér ting.

Jeg vil godt spørge Kristeligt Folkepartis ordfører, om det er rigtigt, at vi blev kristnet fra Middelhavsområdet, eller kom det fra Stockholm og Kristiania? Kom retsprincippet fra England, eller kom demokratiet fra Athen? Kom vores romantiske strømninger i musikken og litteraturen fra Tyskland og Frankrig?

Ja, siger nogle så, forfattere har vi da i Norden, for vi har jo da Holberg. Jo tak, et plagiat af Molière.

Altså det, der har den nordiske kulturs styrke, har været, at vi tog nogle strømninger fra det øvrige Europa og transmitterede om til noget, der så kaldtes nordisk, men det er da uden nogen diskussion forkert, at det er os, der har skabt noget unikt, at det er os, der har skabt noget, der har sat det hele i gang.

Nej, vi har taget noget fra det øvrige Europa, som vi har lavet om til noget, som vi så har kaldt vores.

Jamen det betyder da, at vores historie starter i den del af Europa og ikke i det nordiske. Vi har ikke fået noget specielt fra Norden siden vikingerne.

Men her i Danmark tror man, og det stammer fra Grundtvig og alt det dér halløj i sidste århundrede, man tror, det hele startede i det nordiske. Nej, det var nogle tanker, der opstod, fordi Danmark var blevet lille og vi troede, at de andre nordiske lande ville hjælpe os i krigen i sidste århundrede, men det gjorde de ikke; de løb ligesom alle de andre. Men det er dér, det hele startede.

Indtil da var vi en europæisk nation, fordi vi accepterede, at vi både på det litterære, det musikalske og på filosofiske områder har mere at sige tak for sydpå end nordpå. I al stilfærdighed er det, jeg forsøger at gøre lidt op med, at vi derefter skal svække vores EF-politik med den

[Duetoft]

begrundelse, at vi er jo åh så knyttet til de nordiske lande, og de andre ligger åh så fjernt. Det er det, der er baggrunden for mine bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg synes vanskeligt, at man kan sidde her i det danske Folketing og høre en taler sige, at Holberg bare er et plagiat af Molière. Jeg er nødt til af hensyn til referaterne fra denne debat – det kommer jo i fortryk og senere under forhandlingerne – at oplyse, at Holberg af os andre vel navnlig er kendt som en meget stor historiker, sprogmand og filosof, der vist i sin fritid i en kort periode skrev nogle overordentlig morsomme komedier, hvoraf ingen er plagiater af Molière.

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg må til hr. Duetoft sige, at jeg ikke har påstået, at både retsvæsen, demokrati og kristendom skulle være noget, vi har opfundet i Norden, og som vi har fået specielt her fra de nordiske egne. Vi vedkender os naturligvis alt, hvad vi har fået sydfra, og det er ikke i modstrid med det, jeg har sagt.

Det, jeg har sagt, er, at vi i Norden har det fælles, at vi har et fælles sprog, og vi har en fælles historie, ikke fordi det er os, der har bidraget specielt til verdenshistorien, men vi har et fællesskab i kraft af disse ting igennem mange år, og derfor er der et fællesskab i det nordiske, som vi ikke er til sinds at sætte over styr. Og det mener vi i øvrigt heller ikke vi gør, selv om vi har øjet rettet mod syd.

Vi har i høj grad øjnene rettet mod syd og vil meget gerne helhjertet gå ind i et EF-samarbejde, det er der ikke noget problem i, men vi vil godt bevare vore rødder, holde forbindelse til det nordiske, fordi det er noget værdifuldt for os. Vi mener også, at de øvrige nordiske lande kan have gavn af at have denne forbindelse gennem os sydpå, så vi mener bestemt ikke, at et nordisk samarbejde vil svække en EF-politik; tværtimod tror jeg, det er et skridt på vejen mod et endnu større fælles Europa.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Det svækker en EF-politik, i det øjeblik bl.a. ledende politikere i regeringspartier stiller sig op og argumenterer med, at skal de vælge mellem Norden og Europa, så vælger de Norden. På et tidspunkt, hvor vi har en masse direktivdiskussioner, en masse indre-marked-diskussioner, åbne grænser og pasunion og alle de ting, er det jo en ret hård melding at komme med, og en af begrundelserne er jo det her kulturelle sammenhold i det nordiske. Det, der bekymrer CD, er, at man på den måde svækker vores praktiske tiltag i det europæiske samarbejde; det er det, vi advarer imod.

Så vil jeg godt sige til hr. Ole Bernt Henriksen, at tager man Holberg og eksempelvis et stykke som »Peder Paars«, er der ingen tvivl om, at det er et plagiat, og at det kommer udefra. Enhver litteraturhistorie overhovedet, som man kan gå hjem og læse i, vil konstatere, at Holberg er en nordisk udgave af franske forfattere, bl.a. Molière.

Så vil jeg godt sige, at selvfølgelig var Holberg også historieskriver, men det er det jo kendetegnende for praktisk taget alle historieskriverer frem til den opblomstrende nationalisme efter 1864, hvor man skulle til at sige alt muligt godt om fædrelandet, at indtil da betragtede man Danmark som en europæisk stat. Med de ulykker, der også skete i Trediveårskrigen, da Danmark begyndte at blande sig i storpolitikken og jo led derved – på det tidspunkt var alle historieskriveres indfaldsvinkel, at man var en europæisk stat. Det var først senere, man skulle bruge en eller anden fin nationalisme til at fortælle, at 1864 måske var en fejltagelse. Det var på det tidspunkt, at alt det nordiske pjat kom frem, og det er det, jeg i al stilfærdighed gjorde op med, også ved at sige, at de strømninger udefra var dem, som vi så transmitterede om. Det var ikke nogle, vi selv havde opfundet.

Søren Hansen (S):

120 mio. kr. vil falde tørt, ligegyldigt hvor på kulturlivets område, man måtte lade dem falde. De vil falde tørt på museerne. Der er også tørt omkring filmen. Kunstnernes mulighed for bare at eksistere ville også have god brug for 120 mio. kr., teatrene ville osv.

Men når man ser ud over kulturfeltet, er det måske rigtigt at sige, at grænselandet – det, ministeren kalder grænselandet – også er et sted, der har brug for noget væde. Grænselandet, jeg

[Søren Hansen]

ved ikke rigtig, hvad det er. Jeg synes, ministeren selv har lidt svært ved at forklare, hvad han mener med grænselandet, men det har i hvert fald noget med formidlingen at gøre, altså at formidle noget af alt det store, spændende, farverige, nogle af alle vitaminerne fra kunstnerne ud til folk. På det område er der også tørt, der er faktisk knastørt mange steder. Det er der blevet også i den periode, hvor ministeren har fungeret, selv om den har været relativt kort.

For selv om ministeren blev vred på fru Ingerlise Koefoed før, da hun påstod, at der var sket nedskæringer, er der jo faktisk sket nedskæringer, oven i købet nedskæringer, så det kan mærkes. Hvis ikke jeg husker meget galt, var det 33 mio. kr., man sparede på biblioteksområdet, da man besluttede sig for at opkræve brugerbetaling på musiklånsområdet. Mon det er noget, der har skabt større forbindelse mellem det professionelle og brugerne, dette at man nu har sat sådan en spærremekanisme ind? Jeg tror det ikke.

Der skal også spares millioner af kroner ifølge ministerens eget forslag på abonnementsområdet på teaterområdet, dér, hvor flere mennesker har chancen for at opleve, hvad de etablerede, de professionelle foretager sig på landets scener. Andre millioner skal spares ifølge ministerens eget forslag på landets museer ude omkring, dér, hvor vi formidler vores kulturarv, vores sprog osv.

På fritidsområdet, som jo også er blevet ministerens område, sparede man, hvis jeg ikke husker galt, 25 mio. kr. ved sidste finanslov. Så der er tørt på dette her område. Egnsteatrene, som vi havde besøg af i Folketingets Kulturudvalg i formiddags, prøver ministeren at gennemføre en besparelse over for af størrelsesordenen 7 mio. kr. – her, hvor der oven i købet er tale om et kulturområde, hvor man mere klart og tydeligt end ret mange andre steder forener det etablerede, det professionelle og amatørvirksomheden.

Men der skal altså spares, skæres ned, og så står man altså dér og siger: Hvad gør vi så? Efter nu at have tørret ud på området, kommer man med en kande vand og prøver at bøde lidt på ødelæggelserne. Derfor er det rimeligt at sige, at der i grænselandet her skal bruges noget. Men inden man nu falder i svime over de 120 mio. kr., lad mig så nævne, at bare ved besparelserne på musiklånsområdet og fritidsom-

rådet har man inden for de 3 år mere end det beløb, man vil afsætte.

Jeg synes, man skal have tingene sat lidt i relief, og det er det, jeg har prøvet at gøre. Man tager en ordentlig luns med den ene hånd og giver en lille med den anden. Jeg synes, det er bagvendt først at skære ned og ødelægge eller i hvert fald besværliggøre for så derefter at rette noget op på nogle af skaderne. Det er jo det, der er tale om.

Som sagt, de 120 mio. kr. vil altid gøre godt, ligegyldigt hvor på kulturlivets område de måtte ramme. Men de er mindre værd, når de først og fremmest skal bruges til at rette op på de skader, der er sket.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jer synes, det var en meget smuk tale, hr. Søren Hansen holdt, og jeg kunne egentlig godt tænke mig at stille et spørgsmål.

Midt i alle de mange ord, opregninger og opremsninger kan man få den tanke at formulere det spørgsmål til hr. Søren Hansen: Hvis der nu kom en socialdemokratisk regering – jeg tror ikke, det er særlig sandsynligt, men man har lov til at antage mod sandsynligheden – ville denne socialdemokratiske regering så på forhånd afskrive væsentlige omdisponeringer af de formål, hvortil beløb anvendes, ikke bare på Kulturministeriets, men også på andre ministeriers budgetter?

Jeg synes, man skal se dette her i en noget større sammenhæng, og jeg synes, det er lidt farlig tale, at vi fra socialdemokratisk hold møder denne voldsomme kritik af omdisponeringer. Det begynder at kunne ligne et princip, at man ikke må omdisponere inden for budgetter. Men jeg vil gerne belæres anderledes.

Marianne Jelved (RV):

Ja, det er gribende. Det er synd, det er så vanskeligt at tale sammen. Det er synd, at det er så vanskeligt at læse dansk. Der er sandelig demonstreret i dette Folketing, at der er brug for et kulturelt fællesskab også inden for disse vægge, så vi dog kunne tale samme sprog.

Vi hører her, at 33 mio. kr. er sparet på biblioteksområdet, og at det vil fjerne det etablerede fra det folkelige. Hvorfra ved hr. Søren Hansen det? Det er ikke engang gennemført endnu, men jeg kan forstå, at socialdemokratisk kul-

[Marianne Jelved]

turpolitik består i at bevare og bevare og bevare og bevare.

Egnsteatrene får revet 7 mio. kr. ud. Teaterabonnementet bliver der sparet på. Teaterabonnement betyder 3 kr. mere på de billige billetter og ca. 10 kr. mere på de dyre billetter. Jeg har svært ved med det kendskab, jeg har til det danske folk, at tro, at den prisstigning på 3-10 kr. vil gøre det vanskeligere at komme i et teater. Den tror jeg ikke på, men vi får se, hvis det overhovedet bliver gennemført. Lad os dog se, hvad der sker. Det er ikke rimeligt. Når jeg tager udgangspunkt i, at det danske sprog ikke er fælles herinde i Folketinget, er det, fordi det, Det Radikale Venstre har sagt gang på gang om disse emner, er: Vi vedkender os helt klart en prioritering, fordi vi ønsker at fremme nogle ting, og vi må tage nogle midler et andet sted fra. Det er det, det handler om. Der ligger også en prioritering i at sige: En kulturfond skal gå til nogle bestemte ting, fordi vi ønsker at fremme noget andet end det bestående.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Jeg synes også, der har lydt de samme toner i denne kulturdebat, som der har lydt tidligere, og som burde få os til at rykke tættere sammen og tale bedre sammen, men der skal jo mere end én til den opgaves ordentlige løsning.

Må jeg sige til hr. Ole Bernt Henriksen, der tvivler på, at vi får en socialdemokratisk regering igen, ja, nu kan vi jo se, som fru Marianne Jelved udtrykte sig. Men i hvert fald har vi forberedt os på den eventualitet – også på kulturområdet. Vi har oven i købet sagt: Selv om vi er i sparetider, selv om vi accepterer, at de offentlige budgetter må holdes ro, skal vi heller ikke i sparetider spare på kulturen. Derfor er vi gået ud med det ikke særlige folkelige synspunkt at sige 50 pct. mere til kulturen, og så bliver der til nytænkningen og til forfatterne og til, at de skabende kunstnere også får en rimelig chance.

Vi afviser altså ikke at omdisponere, men vi vil ikke være med til de nedskæringer, som jeg omtalte før. I hvert fald vil vi gøre, hvad vi kan for at forhindre dem.

Tag nu et enkelt eksempel: de 33 mio. kr. De Radikales ordfører ved ikke, om det vil betyde et mindre udlån fra bibliotekerne. Jamen al den ekspertise, vi har haft lejlighed til at spørge her i Folketinget og i Kulturudvalget, har udtrykt

sig sådan, at det vil gå ud over udlånet af musikbårne medier fra bibliotekerne. Jeg vil den modsatte vej. I dag havde vi besøg af landsdels-scenernes repræsentanter, der sagde, at deres bud på publikumsreduktionen ved at ændre på abonnementsordningen som foreslået var 20 pct. Ja, det er muligt, at det ikke er 20, det kan være, det er 25, det kan være, det er mindre. Jeg ved det ikke, men det er i hvert fald den ekspertise, vi har haft til rådighed, der har givet disse bud, og jeg frygter, at de er rigtige.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil også godt spørge fru Marianne Jelved: Hvorfra ved fru Marianne Jelved, at det ikke vil uddybe kløfterne mellem det folkelige og det kulturelle, at man f.eks. nu skal til at tage penge for musikudlån? Det fremgår tydeligt af lovbetragtningerne, at man regner med en nedgang i musikudlånet på 30 pct. Der må altså være nogen, der ved, at der vil ske noget med det.

Jeg synes også, det er lidt kedeligt, og det kan godt være, vi taler forskelligt sprog, men som jeg hører det sprog, som fru Marianne Jelved taler heroppefra, og som jeg læser om de ting, der sker på kulturbudgettet, er det netop det, der er nyt, det, der er anderledes, som man gerne vil have fjernet fra kulturbudgettet. Man kan snakke nok så meget om en ny folkelighed. Men hvad er meningen i, at egnsteatre, at musikudlån og alle den slags ting, som er lidt anderledes, som er lidt nyskabende, og som trækker nye kredse, hvad er meningen i, at det netop er dér, der skal spares? Det er i hvert fald en prioritering, men det er en prioritering, som vi ikke kan støtte.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg vil gerne spørge hr. Søren Hansen, om jeg har forstået, hvad der er blevet sagt. Hr. Jimmy Stahr var jo allerede inde på det. Hvor vil man hente de penge på statsbudgettet, som man vil bruge til at lægge oveni til kulturen? Man kan sige, det er måske et relativt lille beløb, men de skal dog hentes et sted. Eller agter man at vende tilbage til tidligere tiders totale budgetuansvarlighed, hvis man ved et uheld skulle få regeringen? Det synes jeg dog vi må have at vide.

[Ole Bernt Henriksen]

Så vil jeg gerne spørge om en anden ting: Hvad vil man bruge disse mange flere penge til? Så vidt jeg kunne forstå hele tonen her i dag, skal de bruges til at fylde i de steder, hvor vi har foretaget en omdisponering. Anderledes kan jeg ikke forstå det.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg vil gerne minde hr. Søren Hansen om, at jeg faktisk sluttede mit første indlæg med at invitere til et bredt samarbejde, og jeg roste endda Socialdemokratiets ordfører for – godt nok måske i en lidt morsom vending – at vi har noget specielt sammen; det vil vi have lov til at have. Der skal mere end én til at tale sammen, det er jeg enig i, og derfor inviterer jeg igen Socialdemokratiet til at være med i den samtale.

Hr. Søren Hansen bruger udtrykket: Al den ekspertise, som vi har til rådighed, har sagt sådan og sådan. Det er jeg enig i. Det har den ekspertise sagt. Kulturministeriet har regnet ud, at udlånet vil gå 30 pct. ned. Det erkender jeg, men jeg forbeholder mig til enhver tid min ret til som politiker at vurdere, hvor meget jeg skal tro på. Jeg har før brugt eksemplet med, jeg mener, det er Århus Kunstmuseum, som havde gratis entré, og da de tog penge for, at man kunne komme ind, blev besøgstallet tredoblet. Der sker mærkelige ting, som man ikke altid kan forudse, og det er min faste overbevisning, at musikudlånet på biblioteker ikke vil falde, men vil stige generelt over landet, og den ret har jeg som politiker til at vurdere anderledes end eksperterne, og det har hr. Søren Hansen også. Derfor gør det ikke noget indtryk på mig, at eksperterne bliver brugt, ikke altid i hvert fald.

Så vil jeg godt sige til fru Ingerlise Koefoed, som fremhæver, at det er alt det nye, der fjernes, egnsteatrene og musikudlånene. Jeg har sagt, og jeg har skrevet adskillige steder, at Det Radikale Venstre er parat til at se, om vi kan prioritere anderledes inden for teaterloven. Egnsteatrene har ikke fået fjernet 7 mio. kr. med den begrundelse eller bagtanke, at det er noget nyt, der skal fjernes, men en helt anden, som man kan læse om andre steder. Jeg synes, det ville være mere fair, hvis man anerkendte det fra SF's side.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Nu synes jeg, hvad det finansielle angår, at vi skal vente på ministerens besvarelse af den socialdemokratiske ordfører, hr. Jimmy Stahrs spørgsmål om, hvor de 120 mio. kr. kommer fra. Jeg erkender, at det næppe kan være noget særlig svært spørgsmål.

Vi skal huske, at kulturbudgettet stadig væk ligger en god portion under den ene procent af statsbudgettet. Det er altså meget få kroner, der er tale om, og jeg minder om, at der var en regering, der igennem lange tider mente, at der på et andet område fjernt fra kulturen kunne lægges ganske mange millioner kroner oveni, men lad den diskussion vente et øjeblik.

Må jeg så sige til det med eksperterne, at vi kan da stole meget på hinanden herinde, og vi giver udtryk for vores følelser og fornemmelser, og det er vi oven i købet forpligtet til, men vi har jo lov til at lytte. Når Kulturministeriets egen vurdering er en 30 pct.s nedgang på musikområdet, frygter jeg i hvert fald, at det kan være rigtigt, og jeg vil hellere undgå den frygt.

Da vi sidst reducerede abonnementsordningen, gik det afgørende tilbage med tilskuerantallet på teatrene, som så måtte lukke. Det har vi ét eksempel på. Nu får vi desværre nok ét til. 7 mio. kr. på egnsteatrene. Det var klart efter formiddagens besøg fra Århus, Odense og Ålborg, at mange af egnsteatrene simpelt hen må lukkes. Jamen det er ikke et spørgsmål om en fornemmelse, en tro eller en forhåbning, en drøm eller en frygt, det er et spørgsmål om konstatering. De lukker ganske enkelt, og det vil jeg ikke være med til, hvis jeg kan gøre noget for at undgå det.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det undrer mig ikke, at Socialdemokratiet kommer nemt over, hvor de 120 mio. kr. skal komme fra, for de har aldrig tænkt på, hvor noget af det egentlig talt skal komme fra.

Det, som jeg gerne vil spørge kulturministeren om – og så har jeg da fået lidt ud af denne debat – er, om man er gået helt bort fra den tanke om brugerbetaling for bogudlån osv., som regeringen har slået så meget til lyd for. Er den skrinlagt og begravet? Det vil jeg gerne have et svar på, inden vi er færdige i dag.

[Knud Lind]

Så vil jeg godt sige, at jeg blev noget overrasket, da jeg læste et interview i Ekstra Bladet i går med kulturministeren, hvor kulturministeren siger om denne kulturfond, som man taler så smukt om i dag, og jeg citerer:

»Og noget af det første, jeg godt kunne tænke mig, den Kulturfond støttede, var et samarbejde mellem BZ'ere, yngre arkitekter og fremskridtsvenlige kommunalfolk. . . « – hvad det så end er for nogle. Jeg blev meget overrasket over den udtalelse fra kulturministeren, fordi realiteten er, at kulturministeren vil til at præmiere anarkistiske, voldelige BZ-bevægelser, der i årevis har lavet gadeterror og husbesættelser, over kulturfonden, der er betalt af de mennesker, som altid har betalt deres skat og arbejdet osv., og for hvem det mest kulturelle, de er kommet til, er bankospil. De skal nu så betale disse anarkistiske bevægelser ud af denne kulturfond. Det er det, man kører frem med. Det synes jeg er forkasteligt.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Selv om jeg sætter stor pris på fru Marianne Jelved, kan jeg ikke love, at jeg får læst og hørt alle de guldkorn, som fru Marianne Jelved måtte komme med, men det er da klart, at jeg har hørt det en enkelt gang før, at man er villig til at tale om en anden prioritering på teaterlovsområdet. Det er jeg også meget glad for at jeg har hørt, og jeg vil bede om, at kulturministeren også vil sige det heroppefra. Jeg vil gerne have at vide, om man tror, man kan overbevise f.eks. Venstre, som jo er stærk fortaler for, at nu skal man have en anden form for såkaldt decentralisering, om, at det er en dårlig idé at nedlægge egnsteatrene i den form, de har.

Jeg går meget gerne med ind i forhandlinger for at finde nogle andre prioriteringer på området. Jeg takker for fru Marianne Jelveds ord herfra, og jeg håber, at kulturministeren vil kræfte dem.

Qvist Jørgensen (S):

I anledning af den diskussion, der har været om udlån og afgift på udlån, kan jeg ikke nære mig for at sige, at det faktisk er sådan, at staten scorer efter sine beregninger 32 mio. kr., fordi den fritager sig selv fra at give bloktilskud i den størrelsesorden. Man åbner så mulighed for, at nogle kommuner kan holde sig skadefri. Det er

de kommuner, der har musikbiblioteker. Hvis de vil leje ud fra deres musikbiblioteker, kan de holde sig skadefri. Men hvad med de 175 kommuner, der ikke har den mulighed? Det er faktisk dem, der kommer til at betale besparelsen.

Jeg vil gerne spørge kulturministeren, om det er sådan, at de 32 mio. kr., man har sparet, er en del af de 120 mio. kr. Er det på den måde, vi skal have finansieret de 120 mio. kr.?

I øvrigt vil jeg sige, at bogens situation, et af de afsnit, som kulturministeren har gjort meget ud af, og hvor vi på en lang række af punkterne kan være meget enige, er vanskelig. Bogen er truet, og det er den også, selv om der bliver udgivet et meget stort antal – langt over 10.000 om året.

Jeg har især noteret mig én sætning, som vi også tidligere har demonstreret en meget bred enighed blandt Folketingets partier om, og det er spørgsmålet om at fastholde fastprissystemet til trods for Monopolstyrelsens bestræbelser for at få noget andet gennemført.

Man bliver dog lidt nedslået, når man sådan kommer hen i afsnittet om bogens situation, fordi der så bliver slået koldt vand i blodet. Det ser ud til efter redegørelsen, at man i det store og hele kan klare det ved at holde en konference engang i løbet af 1989. Altså den gode gamle metode, hvor der er to muligheder: enten holder man møde, eller også nedsætter man et udvalg. I dette tilfælde har man valgt at holde et møde. Jeg tror ikke på, at sådan et møde vil kunne løse den ubehagelige onde cirkel, som man er inde i med færre indkøb, færre udgivelser, færre bibliotekspenge osv. osv., men det er noget, vi vil komme til at høre meget om i den nærmeste fremtid. Allerede i morgen vil vi formentlig komme til at høre om det på Biblioteksforeningens årsmøde i Frederikshavn.

Så vil jeg godt gå til et andet af hovedemnerne, det er spørgsmålet om børn og unge, hvor jeg vil spørge kulturministeren, om han har overvejet, om der fortsat kan ske sammenfald, forstået på den måde, at nogle grupper vil have mulighed for at få hentet penge fra disse forskellige fonde, der efterhånden er dukket op, mens nogle andre måske slet ikke får muligheden eller måske ikke er i stand til at benytte muligheden, fordi de faktisk allerede ligger ned og ikke rigtig orker at interessere sig for det.

Afslutningsvis vil jeg sige, at også afsnittet omkring aktiviteten ud af Danmark, kultureks-

[Qvist Jørgensen]

porten osv., er et interessant afsnit, men der er lang afstand mellem denne smukke teori og praksis. Det er, så vidt jeg erindrer, vist således, at Udenrigsministeriet efterhånden kun har ét kultursted tilbage, nemlig Det Danske Hus i Paris, og vi kan jævnligt høre, at det skal sælges. Sidst i denne måned skal der være møde i Det Danske Selskab. Jeg ved godt, hvad der bliver sagt ved den lejlighed. Der bliver sagt, at det kunne være gået endnu værre, hvis ikke oppositionen og andre havde holdt sammen og sørget for, at man dog i hvert fald fastholdt bevillingerne til Det Danske Selskab. Men Det Danske Selskab, som netop skulle stå for kultureksporten, har virkelig dårlige vilkår, og kultureksportmulighederne er faktisk meget ringe i dag. Jeg synes, det er udmærket, man har skrævet om det i redegørelsen, sådan må det ikke blive misforstået, men jeg tror nok, at vi har brug for, at der sker noget, og at der sker noget snart. Det er for øvrigt også lang tid siden, at kultureksportbetænkningen kom.

Stillinger (SF):

Jeg vil gerne have lov til at tage udgangspunkt i de bemærkninger, som hr. Duetoft kom med tidligere i debatten.

På sp. 7711 i den kulturpolitiske redegørelse, er ordet »idræt« nævnt – med ét ord, og det er tilsyneladende alt, hvad den nuværende regering levner den største folkelige kulturaktivitet, vi har i Danmark.

I dag er det sådan, at ca. 1 million mennesker aktivt dyrker idræt. Med aktiv idræt mener jeg den brede folkelige idræt, jeg taler ikke her om eliteidrætten. Det er da en kulturaktivitet, som i hvert fald ikke er uvæsentlig. Det, som jeg vil sige med disse korte bemærkninger, er, at jeg håber da, at idrættens minister vil uddybe de kulturpolitiske tanker, som regeringen har på det idrætspolitiske område. Vi er i hvert tilfælde godt og vel 1 million danskere, som kunne tænke os at vide lidt mere om det. Jeg mener egentlig, det er lidt for ringe og for sølle, at idrætten kun nævnes med ét eneste ord. Derfor håber jeg på en uddybning fra den radikale idrætsminister senere.

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg skal indledningsvis takke dem, som har udtrykt positive, meget venlige bemærkninger om redegørelsen. Jeg skal takke de allerfleste

ordførere for overvejende konstruktive og positive tilkendegivelser om meget af det, som redegørelsen indeholder.

Jeg er selvfølgelig helt klar over, at når en mindretalsregering lægger en redegørelse frem, er det oplagt for oppositionen at sige: Det kunne vi have gjort meget bedre. Det er vilkårene, og dermed består vi jo vores prøve indimellem.

Der er to ting, jeg vil sige til indledning. For det første har det undret mig, at den kulturpolitiske debat, som på det seneste er løbet igennem pressen og i den almindelige offentlige diskussion, har handlet om penge, om kroner og øre. Så må man konstatere, at også i folketingsdebatten er det mest blevet en debat om kroner og øre.

Jeg må sige, at jeg synes ikke, kulturlivet som helhed er tjent med det. Jeg havde faktisk ventet mig, at der på en række områder ville have været nogle bud – også gerne nogle budskaber – til regeringen om, hvad vi bør satse på i den videre kulturpolitiske udvikling. Det undrede mig.

Det undrede mig så meget mere, som jeg i redegørelsen, som jeg vender tilbage til om lidt, har søgt at anlægge også nogle mere principielle overvejelser, har spillet ud med forslag og faktisk har sikret – regeringen har sikret – 120 mio. kr. uden for de almindelige kulturbevillinger som en ekstrabevilling i de kommende tre år til kulturlivet. Nå, men man skal ikke undre sig i politik. Det vil jeg så holde op med og tage fat på en række af de synspunkter, der har været fremme.

Jeg kan selvfølgelig også godt forstå, at nogle savner forskellige emner i denne kulturpolitiske redegørelse. Jeg har ikke i redegørelsen lagt skjul på, at hovedbudskabet ved denne lejlighed var præsentationen af det kulturpolitiske idéprogram, herunder kulturfonden, og hvad den skulle stå for. Det var hovedbudskabet. Dette var først og fremmest ønsket med at fremlægge denne redegørelse. Når det har trukket lidt ud, er det, fordi regeringen har lagt vægt på, at der også var anvist finansieringsmuligheder på det tidspunkt, hvor redegørelsen blev lagt frem.

Jeg mener også, at jeg i redegørelsen har gjort opmærksom på, at der er gode grunde til ikke at beskæftige sig med en række af de i øvrigt vigtige kulturpolitiske områder, som almindeligvis er med i drøftelserne.

[Kulturministeren]

For det første fordi der i Folketinget i denne samling er flere kulturområder til debat i forbindelse med fremsatte lovforslag, end der har været længe. Derudover er der jo forslag undervejs. Jeg henviser til, at Folkeoplysningsudvalget netop har afgivet sin betænkning, og til, som der er redegjort for i redegørelsen, at der er betænkninger på vej vedrørende kunstnernes skattemæssige og sociale forhold. Jeg afventer disse betænkningers aflevering i løbet af dette år.

Når det gælder idrætten, må jeg nok have lov at sige, at er der noget, der har optaget dette Tings kulturpolitiske debat igennem det sidste års tid, er det idrætten. Jeg mener at have hørt, da vi havde debat om idrætten sidste gang, at de samme, som i dag efterlyser synspunkter på området og bebrejdede bl.a. regeringen, at det handlede om idræt, nu bebrejder regeringen, at redegørelsen ikke handler om idræt ved denne lejlighed. Nå, men sådan er livet jo.

Jeg mener i øvrigt, at idrætten i øjeblikket i alle henseender er tilgodeset i forbindelse med gennemførelse af lottospillet og i forbindelse med, at Folkeoplysningsudvalget nu i sin betænkning lægger op til, at der på flere områder skal ske fornyelser på idrættens område. Den debat kommer Folketinget til at være med til at tage i løbet af den kommende folketingsamling.

Jeg mener ikke, at idrætten selv savner nogle meldinger fra Folketinget på dette tidspunkt. Nu er der reserveret midler, nu skal idrættens organisationer i hele dens bredde i gang med at overveje, hvordan disse midler skal anvendes netop til fordel for breddeidrætten. Jeg mener heller ikke, vi har svigtet på dette felt.

Så ville jeg sige noget til Socialdemokratiets ordfører, hr. Jimmy Stahr. Jeg har sagt tak. Det gjorde hr. Jimmy Stahr også og sagde, at der var tale om en venlig minister, og derfor kunne det være, det ærgrede ham lidt, at han måtte være kritisk på en række områder. Ja, man kan komme langt med venlighed, med fremkommelighed, men det skal selvfølgelig heller ikke blive en hindring, og derfor vil jeg i dag sige tingene lidt skarpere til hr. Jimmy Stahr, end jeg måske plejer. Det kan godt være, adressen mindre er hr. Jimmy Stahr, men mere hans folketingsgruppe.

Jeg vil sige til hr. Jimmy Stahr, og det bliver også til hr. Søren Hansen, som har taget ordet

ved denne lejlighed, at det lyder forjættende, men bliver til noget af en floskel, når man bliver ved med at tale om, at man vil forøge det kulturelle budget med 50 pct. Det er temmelig store beløb. I dag er det mere end 2 mia. kr. Hvis man vil tage det gamle Kulturministeriums budget, er det 1 mia. kr. Under alle omstændigheder er det en meget vanskelig opgave at tage på sig. Det er let at tale om det, det er heller ikke svært at fremsætte forslag, sådan nogle har vi i øvrigt ikke set, men kunsten ligger i at gennemføre dem, at samle flertal her i Folketinget for sådanne forslag. Derfor giver jeg oprigtig talt ikke så meget for disse astronomiske beløb til de kulturelle budgetter. Jeg synes derimod, vi skulle prøve at arbejde sammen, og det har jeg så forstået – nu må jeg vende tilbage til den lidt mere venlige form – at det kan vi også gøre om dette. Jeg har forstået, at Socialdemokratiet ikke siger nej til, at regeringen nu har reserveret 120 mio. kr. til en ekstra indsats på det kulturelle område.

Jeg er også nødt til at sige, når det hævdes, at det står så sløjt til kulturpolitisk, også af hensyn til de finansieringsmæssige muligheder, jeg er ked af at skulle sige det, men sandheden er jo, at da Socialdemokratiet trådte fra som regering i 1982, var der tale om tilbagegang, om nedgang i de kulturelle budgetter. Fra 1982 steg budgetterne igen, og det har de gjort lige frem til nu. Jeg behøver ikke gentage i dag, at kulturlivet ikke vil kunne undgå også at skulle bidrage til nogle af de almindelige besparelser, men indtil videre har der været tale om en stadig stigning i de kulturelle budgetter. Hvis det ønskes, kan jeg såmænd dokumentere dem sort på hvidt her i dag, men også ved anden lejlighed. Det er altså sværere, når man har ansvar, at få tingene til at hænge sammen.

Så må jeg også sige specielt til hr. Jimmy Stahr – og det gælder vist også fru Ingerlise Koefoed – som fremhævede, at når kommunerne pålægges så mange sparekrav, kan de ikke løse deres kulturelle forpligtelser, at kommunerne ikke pålægges specielle sparekrav. Kommunerne har i de seneste år og også for de kommende år indgået en frivillig aftale med regeringen om den kommunale økonomi, og de kommunale organisationer har udtrykt stor tilfredshed med, at det har været muligt igennem de senere år på frivillig basis at aftale, hvad vilkårene var for den kommunale økonomi.

[Kulturministeren]

Så kan man ikke blive ved med at sige, at regeringen sender det ene sparekrav ned over hovedet på kommunerne efter det andet. Det gør vi ikke. Vi bygger tingene på aftaler, og det er i øvrigt den bedste måde at gøre det på. At kommunerne har deres vanskeligheder, som regeringen har sine vanskeligheder, hænger sammen med den samfundsøkonomiske situation, som er velkendt af alle, og som jeg ikke skal sige meget mere om ved denne lejlighed.

Så til sidst til hr. Jimmy Stahr og specielt til hans parti: Når man her har nogle kritiske bemærkninger og i virkeligheden harcelerer lidt rigeligt over det, vi kalder punktprogrammerne, får jeg en fornemmelse af, at det hænger sammen med, at i den sag fejlede Socialdemokratiet fra starten. Da Det Radikale Venstre – jeg havde nær sagt i tidernes morgen, det var i 1984 – fremlagde 10-punkts-programmet og fik det gennemført med regeringens stemmer og med forståelse fra SF, stemte Socialdemokratiet imod med nok så kraftige udtalelser i tilslutning dertil. Men ingen er jo i tvivl om, at 10-punkts-programmet har haft sin betydning folkeligt og udviklingsmæssigt og i mange sammenhænge har skabt fornyelser i det lokale, kulturelle samvær.

Jeg har bemærket, at adskillige Socialdemokrater nu nogle år efter taler om vores 10-punkts-program, og det skal de være velkomne til, for sandheden er jo, at 10-punkts-programmet på mange måder lykkedes. Det er jo ikke rigtigt, at 10-punkts-programmet som det, der nu har været det første af programmerne, har medført en udsættelse og forsinkelse, og at der ikke kom nogen handling.

Det gjorde der, for på Folketingets bord ligger to lovforslag, to store, afgørende lovforslag om almen voksenuddannelse og om etablering af en voksenuddannelsesstøttefond, begge foranlediget af 10-punkts-programmet. Og i begyndelsen af næste samling vil der blive fremsat forslag – om alt går vel, må jeg føje til – til en ny folkeoplysningslov foranlediget af det meget forsøgs- og udviklingsarbejde, der har været i gang, og hvor Folkeoplysningsudvalget netop har afleveret sin betænkning.

Det har ikke betydet stagnation, det har betydet fornyelse og nye handlemuligheder, og Folketinget skal selv være med og tage stilling til det. Det spændende har været, at befolkningen har været med til at vise vejen i disse udvik-

lingsprocesser, og det er jo det, der lægges op til med de intentioner, der knytter sig til det kulturpolitiske idéprogram. Ja, nu fik jeg sagt det!

Og så vil jeg sige til Socialdemokratiet og hr. Jimmy Stahr, at jeg naturligvis forudser, at vi med de muligheder, der ligger i det kulturpolitiske idéprogram, tilsammen vil kunne få glæde af i det videre forløb at se tingene udmøntet. Tanken er jo at give nogle nye muligheder midt i alle de vanskeligheder, man kan hævde man har – og det er der givetvis mange der har hele vejen rundt i samfundet – gennem disse bevilninger. Og her stilles der altså nogle betingelser til finansieringen, til måden at fremskaffe midlerne på. Her lægges op til et samarbejde mellem det folkelige Danmark og de etablerede kulturelle institutioner, og ikke til – vil jeg sige til hr. Jimmy Stahr – at amatørkulturen nu skal have særlige muligheder, eller at amatørkulturen skal til at samarbejde med finkulturen, eller hvordan man vil sige det.

Jeg mener slet ikke, vi har talt om amatørkulturen her. Den er udmærket, vi kender den på en række felter, hvor vi har amatører, der har organiseret sig, og som har stor betydning på de felter, hvor de arbejder. Amatørteatret er vel i øjeblikket det, der har gjort sig mest bemærket gennem de seneste års mange egnesspil, hvor de på fremragende vis viste, hvad man kunne få ud af et samarbejde mellem de etablerede kulturelle institutioner og amatørteatret.

Her tales ikke om amatører, her tales om folket, om befolkningen, om hvert enkelt menneskes muligheder for at være med og deltage i samværet med andre, muligheder for at udvikle sig i samvær med andre og muligheder for at påvirke omgivelserne ved at være et aktivt, engageret menneske. Det kan ske på mange, mange forskellige måder.

Jeg tror i al beskedenhed på, at der er gode muligheder for at fremme et samvirke mellem det, vi kalder de etablerede kulturelle institutioner, hvoraf vi jo har mange spredt ud over landet, og det folkelige Danmark. Det gør stadig indtryk på mig – dér er jeg mere bekyrret end hr. Duetoft – at kulturgoderne fordeles socialt skævt. Jeg behøver ikke gentage, hvad der så tit er sagt. Jeg mener, folk frit skal vælge, dér er jeg enig med hr. Duetoft, men vi skal selvfølgelig skabe gode muligheder for, at folk kan foretage disse valg. Jeg tror, det bedste udgangspunkt er at gøre folk engageret i deres nærme-

[Kulturministeren]

ste omgivelser og give dem den oplevelse og den glæde, der er ved at være med i et fællesskab, udnytte de muligheder, der er i at være med i fælles aktiviteter. Det vil på lang sigt gavne de kulturelle institutioner og først og sidst det enkelte menneske.

Hr. Jimmy Stahr spurgte til slut, hvordan det lå med de 120 mio. kr. Ja, det er jo altså 120 mio. kr., som regeringen har ønsket at afsætte til en ekstra kulturel indsats. De ligger uden for, hvad Kulturministeriet i øvrigt skal bidrage med i den almindelige stramning. De ligger altså som en ekstra bevilling, der kommer, uanset om man bliver pålagt besparelseskra v eller ej, og derfor er det selvfølgelig en fordel, at det har været muligt at tilvejebringe denne mulighed.

Jeg har svaret på det med kommunerne.

Jeg er i øvrigt glad for, at hr. Jimmy Stahr også gav tilslutning til, at vi nu søger nærmere belyst, hvad de kulturelle investeringer i virkeligheden betyder for vores samfundsøkonomi. Jeg tror, sandheden er, at de betyder mere, end vi tror. Det kan man sige er lidt af en floksel. Men sandheden er, at de, hvis man vil se det ud fra et forretningsmæssigt synspunkt, forrenter sig langt bedre, end man hidtil har troet. Vi har valgt i Kulturministeriet at prøve at gå tættere på det spørgsmål og vil forhåbentlig kunne vende tilbage med en orientering af Folketinget.

Regeringspartierne har jeg også takket. Jeg skal svare på et par enkelte spørgsmål. Hr. Ole Bernt Henriksen spørger, om man i forbindelse med den pulje, hvor der er angivet en fifty-fifty finansiering fra henholdsvis privat og offentlig side, kunne tænke sig en anden sats end de 50 pct. Det vil jeg ikke afvise, jeg vil i hvert fald gerne overveje det. Man kunne godt tænke sig, det kunne være en fordel at have en differentieret tilskudssats. Det vil jeg se nærmere på.

Men det værdifulde ligger i – og det har jeg forstået at ganske mange i øvrigt giver tilslutning til – at vi nu søger at udnytte mulighederne for et samvirke imellem det offentlige og private, når det gælder kulturelle investeringer og tilskud.

Til hr. Helge Sander, som også fuldt ud gav tilslutning, vil jeg blot sige, at når man i forhold til mangfoldigheden på det kulturelle område – hr. Helge Sander henviste til, hvor mangfoldigt området er – kalder det hele for kultur, kunne det i sig selv være en barriere. Nogle mennesker vil være fremmede og vil på forhånd tage af-

stand fra kulturbegrebet i den sammenhæng, det bruges her. Kan vi finde et andet udtryk? Det skal naturligvis være velkomment. Jeg har prøvet at vride hjernen, uden held. Nu har jeg ingen problemer med ordet kultur, men det ved jeg godt at nogle mennesker har, og vi skal i hvert fald ikke have nogen unødvendige barrierer.

Det er meget bevidst, at jeg bruger udtrykket »den folkelige kultur«. Jeg siger aldrig folkekultur, så skal man, som det nogle steder også er blevet opfattet, være noget mere marxistisk eller noget, vi kender fra lande, der ligger øst for os. Men folkelig kultur er i virkeligheden et mere dansk begreb end næsten noget andet, og det er den folkelige kultur med det enkelte menneskes stærke placering, som vi er optaget af.

Fru Ingerlise Koefoed talte om den økonomiske side af sagen, og det kan vi jo om nødvendigt vende tilbage til. Også her forstod jeg at der var en velvilje til stede, og at man selvfølgelig vil søge at få udnyttet denne ekstra bevilling på den bedst mulige måde. Men jeg må sige en gang til: Det er altså en merbevilling, det er ekstra penge til kulturområdet, som man, uanset hvilke vilkår man i øvrigt skal leve med, kan udnytte som en ekstra mulighed både i den folkelige kultur og i den etablerede kultur.

Fru Ingerlise Koefoed henviste til, at mit parti tidligere var med til at garantere kulturbudgetterne. Det mener jeg vi stadig væk er. Regeringen har samme opfattelse, derfor har den også afsat ekstra midler til kulturen. Men jeg må minde om, at den tidligere regering sammen med mit parti, og i øvrigt med stor forståelse og også direkte støtte fra fru Ingerlise Koefoeds parti, afsatte 150 mio. kr. til 10-punkts-programmet og 400 mio. kr. til 7-punkts-programmet med skolen som lokalt kulturcenter som en hovedopgave. Det er mere end en halv mia. kr., der er afsat til kulturelle aktiviteter. Der er lige netop kulturelt perspektiv i disse punktprogrammer, og derfor mener jeg ikke, at der er belæg for at holde den tale om økonomien, som fru Ingerlise Koefoed gjorde.

Hr. Duetoft har jeg svaret på spørgsmålet om idræt. Jeg vil sige til hr. Duetoft, hvis han har bekymringer for, om jeg ikke skulle være indstillet på at give idrætten en forsvarlig placering i en ny folkeoplysningslov, at det er jeg. Den skal placeres på lige fod med andre, og jeg be-

[Kulturministeren]

der bemærke, at når jeg taler om foreninger og om folkelig kultur i bred forstand, indbefatter det naturligvis også de fleste af vores idrætsorganisationer, hvoraf mange netop eksisterer på en folkelig baggrund.

Hr. Duetoft spurgte, om tv-regionaliseringen ikke giver nogle nye kulturpolitiske muligheder i lokalsamfundene. Det tror jeg den gør, rigtig grebet an, og det skal man jo gøre forsøg med i den kommende tid. Der ligger nogle muligheder, man skal ikke lade sig afskrække af tv-udviklingen. Den rummer også nogle kulturpolitiske muligheder, jeg er ganske enig med dem, der har fremhævet det. Men ellers har jeg ingen problemer med, at radio og tv administreres af kommunikationsministeren.

Hr. Lysholm Christensen rejste et enkelt spørgsmål, som er interessant nok, nemlig om en mulig fritagelse for bogmoms i forbindelse med åbningen af indre marked. Nu ved ingen endnu, hvad der sker, men jeg vil blot sige, at hvis der på noget tidspunkt bliver tale om at indføre en differentieret moms i Danmark – hvad vi hidtil har afstået fra på grund af alle de besværligheder, det vil medføre – så er jeg ingenlunde fremmed over for, at netop bøger skulle være et af de områder, man kunne overveje at fritage.

Da formanden nu ser på mig, måske også strengt, vil jeg bare afsluttende sige endnu en gang, at det afgørende i den kulturpolitiske redegørelse jo er præsentationen af det kulturpolitiske idéprogram med de intentioner, der ligger deri. Jeg mener, det rummer ganske betydelige muligheder for alle, der interesserer sig for kulturpolitikken her i landet.

Jimmy Stahr (S):

Nu skulle jeg jo næsten takke igen, og denne gang vil jeg gøre det uden nogen form for ironi, for jeg synes egentlig, at ministerens svartale er betydelig bedre end redegørelsen, hvis jeg må sige det på den måde. Og det skal altså ikke forstås ironisk, men det skal forstås, som det er sagt.

Jeg synes ligesom kulturministeren, at det selvfølgelig er ærgerligt, at vi altid skal diskutere penge. Jeg havde også gerne svunget mig sådan lidt mere op i de højere lag og sagt mere filosofiske ting om kultur, men vi er jo altså i Folketinget pisket til at tale om den del af kulturlivet, der hedder penge. Det er der ikke no-

get mystisk i, for vi er sat til bl.a. at bevilge pengene, og derfor kommer vi jo til at snakke om dem, selv om flere af os måske hellere ville snakke om de højere åndelige værdier. Det er os, der skal bevilge de penge, der skal være med til at skabe det grundlag, som kulturen kan arbejde videre med. Derfor kommer vi til at snakke om penge, og derfor kan nogle af os blive bekymret, når der sker et eller andet.

Men lad mig sige, at vi er glade for de 120 mio. kr. Jeg har forstået, at det virkelig er nogle ekstra penge.

Kulturministeren efterlyste, at vi skulle komme med nogle budskaber til regeringen. Jamen redegørelsen er jo først og fremmest nogle budskaber fra regeringen til os, og det var nok den, vi først og fremmest skulle diskutere. Det er i hvert fald, hvad jeg i min ordførertale har prøvet på Socialdemokratiets vegne at tage fat på.

Derfor er jeg også gået uden om idrætten, for jeg er enig med ministeren i, at vi har diskuteret idrætten op til flere gange, og man kan vist roligt sige, når vi nu skal snakke om penge – undskyld, at jeg snakker om penge igen – at idrætten har fået både i den ene og den anden ende.

Til gengæld er jeg selvfølgelig lidt ked af, at ministeren uden videre kalder Socialdemokratiets idé for en flokskel. Det kan være, jeg også var lidt grov, og at det er det, der har fået ministeren til så pludselig at bruge sådan et grimt ord som flokskel om vores kulturpolitiske program. Det mener vi faktisk. Jeg vil vove den påstand, at når vi siger tilstrækkelig mange gange, at Socialdemokratiet ønsker at hæve bevillingerne til de kulturpolitiske aktiviteter med 50 pct. – og jeg siger det nu igen – så er det ikke en flokskel, men så er det en forpligtelse for partiet på det tidspunkt, hvor vi har regeringsansvaret. Man kan slå op i bøgerne bagefter og se, at vi ved enhver lejlighed har talt om de 50 pct., og så er det en forpligtelse, så er det ikke en flokskel.

Ministerens var inde på spørgsmålet om samarbejde. Jeg tror, ministeren vil have meget svært ved at finde et tidspunkt, hvor han har indbudt Socialdemokratiet til et samarbejde, og hvor vi har sagt nej. Jeg mener faktisk, at vi stort set altid har sagt ja. Det kan være, at vi ikke har kunnet komme til noget resultat, men vi har vel egentlig aldrig sagt, at vi ikke ville samarbejde.

[Jimmy Stahr]

Hvis ministeren har forstået det på den måde, skal jeg i hvert fald gøre det helt klart ved denne lejlighed, at der er ikke den ting på det kulturelle område, som vi ikke gerne vil inviteres til et samarbejde om, og det vil vi selvfølgelig prøve at leve op til.

Vi er bare – og jeg har nævnt det – lidt bange for, at alle disse forsøgsprogrammer ligesom kommer til at stå i vejen for noget. Og så kan ministeren hævde, at de ikke står i vejen for noget, men jeg er stadig væk nervøs, for af og til har det været brugt fra regeringens side, at et område i øjeblikket er under overvejelse, under forsøg eller noget andet. Så har det altså holdt tilbage, og det vil vi ikke være med til.

Ingerlise Koefoed (SF):

Da jeg før hørte ministerens indledende bemærkninger heroppefra, kom jeg til at tænke på en lille dreng, som forleden dag sagde noget til mig, som var noget kritisk, og da jeg vel nok blev lidt sur, så han på mig, og så sagde han: »Nu skal du ikke være så sur!« Og så holdt jeg op med det, for det er jo rigtigt, man skal ikke være så sur, fordi man bliver kritiseret. Det kunne da også være, at de, der kritiserer, ind imellem har ret. Det kunne også være, at man fik noget at tænke over af og til. Så nu skal ministeren altså ikke være så sur!

Der er blevet sagt, at debatten her skuffende for ministeren har handlet om penge. Nu er det jo ikke sådan, at penge er noget, man ikke taler om, at det bare er noget, man har. Sådan sagde man i gamle dage, men det er jo ikke rigtigt.

Det er ikke rigtigt, at kulturlivet som helhed ikke er tjent med, at vi taler om penge. Jeg vil sige, at kulturlivet som helhed bestemt ikke er tjent med, at penge skal være et uartigt ord. Selvfølgelig skal vi tale om penge, også når vi taler om kulturliv.

Jeg er sikker på, at Det Danske Selskab, Kvindemuseet og indvandrergrupperne var glade, da nogle af os havde talt om penge i forbindelse med finansloven; og fordi vi havde talt om penge, og fordi vi var et flertal, der var enige om, at det var vigtigt på dette område også at tale penge, så fik de nogle flere penge.

Det synes jeg ikke at man skal undre sig over. Jeg synes heller ikke, at man generelt kan sige, at nu skal vi ikke tale om penge på kulturområdet, for ude i kulturinstitutionerne, i teatrene, i bibliotekerne, i museerne og såmænd også ved

de folkelige kulturaktiviteter taler man jo om penge. Der taler man jo om, hvordan man kan få råd til at gøre det, og hvordan man kan få råd til at gøre det, som er så vigtigt ikke bare for os, men for befolkningen i almindelighed.

Det er rigtigt, at kommunerne er gået ind i nogle spareaftaler, men det er jo, hvad man kunne kalde tvungne frivillige aftaler. Det er også rigtigt, at kommunerne og amtskommunerne, uanset om det nu er Folketinget og regeringens skyld eller ej, har vanskelige økonomiske forhold i disse år, hvor de har brug for, at Folketinget opmuntrer dem til fortsat at lave nogle gode kulturting.

Jeg tror gerne, de vil, men jeg tror også, at de indimellem hindres. Og så kan hr. Ole Bernt Henriksen sige konservativt til mig, så meget som hr. Ole Bernt Henriksen vil. Ja, det er konservativt at sige, at kulturpolitikken trives bedst dér, hvor der er et lokalt initiativ og nogle lokale penge og en statslig gulerod til at støtte.

Så man kan komme med fondene, og det er helt i orden, men ærligt og redeligt er det jo småpenge, man kan hente fra de fonde, hvis man ikke ønsker, at det skal være erhvervslivet alene, der skal bestemme alt om kulturpolitikken, og det tror jeg faktisk ikke at ret mange bortset fra Fremskridtspartiet her i Folketinget synes.

Der er mange ting i denne redegørelse, som vi kunne have talt om, og som vi ikke nåede at tale om, fordi vi ikke bare skulle tale om penge, men også om idéprogrammet, om medierne, og hvad det nu var, vi syntes var vigtige at tale om.

Men jeg vil da godt nævne, at jeg synes, det er godt, at der er nogle betænkninger på vej om kunstnernes sociale situation. Dem skulle vi have haft for længe siden, for vi har talt meget indgående om kunstnernes sociale situation siden først i 1980'erne, hvor det bl.a. viste sig, at når man var arbejdsløs, kunne man heller ikke få lov at dyrke sin kunst uden at miste den arbejdsløshedsunderstøttelse, som man fik på grund af et andet job, man havde haft.

Jeg synes også, at man skal diskutere spørgsmålet om den socialt skæve fordeling af penge. I den forbindelse er det meget vigtigt at se på børneaktiviteterne, som ministeren også gør. Jeg vil understrege, at på ét område, nemlig biblioteksområdet, er det kolossalt vigtigt, at man bevarer bredden i aktiviteterne, for der kommer mange børn, også fra de samfundslag,

[Ingerlise Koefoed]

som måske ikke kommer der som voksne. Jeg er sikker på, at hvis man blev ved at have levende biblioteker, ville man også, når børnene blev voksne, have et bredt og alsidigt publikum.

Endelig vil jeg endnu en gang efterlyse kultureksporttankerne, som vi har bedt om, lige siden Kultureksportudvalget kom med sin længe ventede betænkning for 3-4 år siden.

Knud Lind (FP):

Jeg er ikke engang i stand til at takke for ministerens svar, for jeg fik faktisk ikke svar på det ene, simple spørgsmål, som jeg stillede. Regeringen har tidligere bragt til torvs, at man ønskede brugerbetaling på biblioteker, på udlån af bøger og plader m.v., og det eneste, jeg ønskede mig i denne debat, var at høre, om regeringen på bare dette område stod fast og stadig væk ønskede at få indført det.

Så vil jeg godt sige til den lidt konservative SF'er, at man kan jo stille det spørgsmål, om et menneske kan have handlefrihed, hvis det er nogle kulturpaver, der skal sidde og bestemme, hvad der er godt, og hvad der ikke er godt, og hvad der er god kultur. Har det enkelte menneske så handlefrihed? Det mener vi ikke i Fremskridtspartiet at det har. Det er jo således med SF – og det samme gælder Socialdemokratiet – at man blæser på, hvor pengene skal komme fra. Det er skatteborgerne, der skal betale. Det er erhvervslivet, der skal tjene disse penge hjem, som SF og ministeren vil bruge. I dette tilfælde er det 200 mio. kr. i alt.

Det andet spørgsmål, jeg stillede til ministeren, fik jeg heller ikke svar på, og det ville jeg så gerne, hr. minister. Det var spørgsmålet om, hvor den sidste del af disse 50 pct. skal komme fra. Bare jeg kunne få disse to spørgsmål besvaret, så havde jeg fået en lille smule ud af denne ulideligt kedelige kulturdebat.

Duetoft (CD):

I modsætning til hr. Knud Lind vil jeg gerne takke ministeren for svaret. Jeg er enig med ministeren i, at dette måske nok burde være mere en holdningsdebat end en økonomisk debat. Jeg synes da også, at flere ordførere faktisk brugte meget af deres tid på holdninger, og i al stilfærdighed mener jeg nok, at CD i denne sammenhæng var en af dem, der brugte holdningsdiskussionen.

Nu skal jeg jo ikke svare for ministeren, men jeg vil godt sige til hr. Knud Lind, at det kan have sine naturlige årsager, at regeringen ikke rigtig står fast på biblioteksafgiften. Det kan jo være, den har lidt problemer med at finde et flertal for den. Fanen har jo været svinget, men der er jo en række partier, herunder CD, der har markeret, at de ikke er med på den. Og derfor er det måske nok at skyde for meget på regeringen at sige, at det er dårligt, regeringen ikke gør det, hvis den ikke kan få et flertal i Folketinget for det.

Jeg manglede i besvarelsen fra ministeren lidt om EF, for jeg spurgte faktisk ministeren, om den konference, der nu bliver holdt, er et tegn på, at regeringen gerne vil åbne op for et kulturpolitisk samarbejde i EF og betragte EF som noget mere end bare økonomi.

Og så vil jeg godt sige til ministeren, at jeg er enig i, at det skal være inspiration, og det skal være fristelser, der gør, at mennesker søger kulturtilbud. Men jeg synes, at ministeren både i sit svar her og i redegørelsen er for negativ over for den tidligere politik, da der står i redegørelsen:

»Den hidtidige politik har ikke i tilstrækkelig grad medvirket til at udjævne de betydelige forskelle, der kan konstateres, hvad angår forskellige befolkningsgruppers anvendelse af kulturtilbudene.«

Efter vores opfattelse er det heller ikke et mål i sig selv. Det er i alt fald ikke et kulturpolitisk mål, for man kunne fristes til at sige, at man kun skulle give støtte til det, som interesserer de mange, og så er vi ovre i den diskussion, vi havde med fru Ingerlise Koefoed.

Dette er et mål på nogle andre områder. Jeg er helt sikker på, at hvis unge mennesker møder seriøse teatertilbud i skolen, hvis de møder børneteateret, hvis de møder litteraturen, hvis de møder vores kulturskat, og hvis de møder rigtige film, inspirerer det dem til senere i livet at bruge nogle af de kulturtilbud, fordi de har opdaget, at der er en anden verden dér.

Dette handler i langt højere grad om uddannelsespolitik. Hvis man f.eks. gør børneteateret i skolen til en politisk sliddersladder, hvor man render rundt og kommer med fraser i stedet for at spille teater, fordi man synes, det er smart at få smuglet noget af det politiske haløj ind i skolen ad den vej, så har man misforstået sin opgave. Den opgave er nemlig at forberede de

[Duetoft]

unge mennesker til, at der er nogle oplevelser her, som de så senere kan vælge om de vil tage eller de ikke vil tage. Det må være op til dem selv, men så har de fået tilbudet.

Og når man gør det sådan, så mener jeg, det ville være forkert i den anden ende at sige, at vi er nødt til at lave vores tilbud om, hvis de ikke vil det alligevel, for vi risikerer nemlig så at komme til at mangle nogle af de tilbud, der på lang sigt er givtige. Det tror jeg også ministeren er enig med mig i.

Der var forleden aften i fjernsynet en udmærket film om Gauguin, der jo netop illustrerede, som vi har hørt 100.000 gange fra alle mulige andre kunstnere, hvordan han i sin samtid blev hånet både i Danmark og i Frankrig og andre steder, men jo så senere blev meget respekteret. Og man kunne sikkert komme med massevis af eksempler på, at det er sket. Det må være det offentliges opgave at støtte det, som man også på et seriøst grundlag mener kan bære meget længere frem. Det var det, jeg mente.

Jeg er enig med ministeren i, at friheden til selv at vælge og inspirationen udefra eksempelvis i uddannelsespolitikken er det, der må drive værket, så mange mennesker i fremtiden vælger vores kulturtilbud, men det er de midler, vi må bruge.

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg tror i virkeligheden, jeg kan være enig med hr. Jimmy Stahr i, at anden omgang var mere fremkommelig, mere forsonlig og acceptabel.

Jeg skal sige til fru Ingerlise Koefoed, at jeg skam ikke er sur. Jeg er ked af, hvis jeg skulle have givet udtryk for det. Jeg er tværtimod glad, jeg er faktisk meget glad på regeringens vegne for, at det er muligt at reservere 120 ekstra mio. kr. til en kulturel udvikling. Så er det også på plads.

Så var der nogle enkelte, jeg ikke nåede at svare i første omgang, og det beklager jeg.

Til hr. Knud Lind vil jeg blot sige – det bliver i en vis udstrækning også et svar til hr. Søren Hansen og hr. Qvist Jørgensen – at når det gælder biblioteksområdet og det brugerbetalingsforslag, som i øjeblikket ligger på Folketingets bord, afventer vi selvfølgelig anden og tredje behandling af lovforslaget. Det afhænger af Folketingets stillingtagen. Regeringens er uændret. Men det er en diskussion, vi mest rimeligt kan tage i forbindelse med det lovforslag.

Jeg vil sige specielt til hr. Søren Hansen og hr. Qvist Jørgensen, at når der er den medbetalingsmulighed fremover for kommunerne, hvis de beslutter sig for det, at opkræve for særlige ydelser, herunder f.eks. for musik, video osv., så bliver det et tilskud lokalt, eller man kan sige, at det er en aflastning af budgettet, hvis man vil. Det betyder – i relation til noget, der er sagt tidligere i dag – at man forbedrer bogens situation, i det øjeblik et musikbibliotek ikke skal finansieres inden for den eksisterende ramme, i det øjeblik man kan finde finansieringskilder. Det er det, der har været talt så meget om. Nu siger man: Blot ikke på det her felt, men gerne på andre felter. Kan man ikke finde nye finansieringskilder, er der risiko for, at biblioteket stagnerer. Det vil jeg ikke være med til at tage ansvar for.

Så må jeg lige sige til hr. Knud Lind om, hvor de 50 pct. skal komme fra, at det står jo i lovforslaget, eller rettere sagt i redegørelsen. Den går jeg ud fra at hr. Knud Lind kan læse, bedre end han læser Ekstra Bladet. Sandheden er, at det ikke var mig, hr. Knud Lind citerede i forbindelse med en artikel i Ekstra Bladet i går. Det var hr. Poul Borum, som gav en anmeldelse af redegørelsen og det kulturpolitiske idéprogram. Det var i øvrigt en anmeldelse, jeg glædede mig over. Der var en række positive og konstruktive udsagn.

Til hr. Duetoft vil jeg blot sige, at EF-konferencen eller konferencen, der drejer sig om at diskutere Danmarks kulturelle situation ved indgangen til det indre marked, er tænkt som et, kan vi sige startskud på en debat, som kan komme til at dreje sig lige netop om det, som hr. Duetoft efterlyser. Der kan være forskellige holdninger til det. Det er en lejlighed, hvortil de politiske partier i øvrigt er inviteret med en repræsentant, til, at vi kan indlede en debat om vilkårene på det kulturelle område i forbindelse med virkeliggørelsen af det indre marked. Jeg venter mig selv en hel del af det, men vil ikke tage forskud, om jeg så må sige, på glæderne.

Jeg er enig med hr. Duetoft, ligesom jeg var det med fru Marianne Jelved, som jeg heller ikke fik svaret, i, at uddannelsespolitikken er et vigtigt led i den samlede kulturpolitik. Det er f.eks. 7-punkts-programmet i forbindelse med folkeskolen netop udtryk for. Fru Marianne Jelved fremhævede betydningen af, at skolen danner en god ramme om børns kulturelle udvikling.

[Kulturministeren]

Så vil jeg blot afsluttende sige for mit vedkommende, at tanken om, at det skulle være muligt at realisere et samvirke imellem den etablerede kultur og den folkelige kultur, har vi fået demonstreret igennem nogle af punktprogrammernes initiativer og aktiviteter, på det seneste også ved, at Det Kongelige Teater har indgået en samarbejdsaftale med Udviklingscenter for Folkeoplysning og Voksenundervisning, og ved, at Folketeatret for få dage siden har lavet en aftale med en række af de folkelige organisationer og folkehøjskolerne om et udvidet samarbejde. Og jeg har forstået, at flere er undervejs.

Der er altså ganske mange muligheder. Vi ved, at bibliotekerne og museerne har lignende initiativer i gang. Dette kan for endnu flere blive en tilskyndelse til at gå disse nye veje.

Og til allersidst: Jeg mener faktisk, vi kan konstatere, som flere har sagt i dag, at vi i virkeligheden har et blomstrende kulturliv. Aldrig har der på trods af skævheden været så mange aktive deltagere i alt, hvad der rummes i begrebet kultur, folkelig, etableret finkultur, eller hvad nu man vil kalde det. Vi har aldrig haft så mange museer, vi har aldrig haft så mange teatre, vi har aldrig haft så mange mennesker, der er aktive, selv spiller musik. Jo, det står slet ikke så dårligt til. Med det kulturpolitiske idéprogram giver vi det hele et lille skub fremad.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Den skal blive meget kort. Jeg vil give udtryk for min tilfredshed med, at kulturministeren nu igen præciserer placeringen – resultatet kan man altid diskutere – af henholdsvis de 32 og de 120 mio. kr.

Jeg er naturligvis enig med ministeren i, at diskussionen om biblioteksafgiften primært må afvente lovforslagets anden og tredje behandling her.

I forlængelse af ministerens svar til mig lige nu må jeg konstatere, at for de ca. 175 kommuner, der ikke har et musikbibliotek eller en lignende foranstaltning, vil der være et minus i kommunekassen i form af, at de har et minus eller får et minus i deres bloktilskud, og at de får et minus i muligheden for at opnå en lejendtgætt.

Det kan vel ikke være til skade for den debat, vi har haft i dag, at få slået fast, at sådan ligger oplægget i hvert fald.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 50:

Forslag til folketingsbeslutning om en kulturfond til fremme af folkelige kulturaktiviteter.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.
(Fremsat 17/1 89).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Det er ikke til at afvise, at der er elementer i det foreliggende forslag, der næsten til forveksling ligner synspunkter, som er fremført i den netop diskuterede kulturpolitiske redegørelse. Derfor skal jeg i det store hele blot henvise til den debat, vi har haft, og regeringens ønske om at virkeliggøre tankerne i forbindelse med det kulturpolitiske idéprogram.

Jeg skal dog gøre opmærksom på, at SF's forslag ikke udtrykkeligt indebærer en betingelse om, at der skal være en vekselvirkning imellem de kulturelle institutioner og de folkelige initiativer, hvad vi lægger op til i det kulturpolitiske idéprogram, men ellers ligger en række synspunkter på linje med, hvad der er redegjort for tidligere.

Der er også en forskel, når det gælder om at udpege den bestyrelse, som skal varetage fonden. Jeg har i det kulturpolitiske idéprogram lagt vægt på, at det ikke er organisationsudpegede personer, netop for at stå så frit som muligt i forhold til de mange, som skal søge. Jeg forstår på forslaget her, at man vil lade organisationsrepræsentanterne være dem, der skal beslutte, hvordan midlerne skal fordeles.

Regeringen har den opfattelse, at flere af de ønsker og intentioner, der er i dette forslag, kan virkeliggøres i forbindelse med det kulturpolitiske idéprogram, og vi må derfor afvise forslaget.

Helge Mortensen (S):

Der er forskel mellem SF's forslag og det kulturpolitiske idéprogram, men jeg må indrømme, at lighederne er større end forskellene, når